Laiškai lietuviams

VASARIS 1999 FEBRUARY

LAISVĖ KAIP PASEKMĖ	73	Algirdas Paliokas SJ
APOKALIPSĖ – DAR NE!	77	Nijolė Jankutė
TRYS DEŠIMTMEČIAI PIETŲ AMERIKOJE	79	A. Saulaitis SJ
KAIP ŽIŪRIU Į LIETUVOS ATEITĮ	82	Valerija Vilčinskienė
TIKĖJIMO GALIA	86	Spyglys
KAIP TAPTI DIEVO VAIKAIS	89	Chiara Lubich
GERUMO ABĖCĖLĖ	90	Antanas Marčiulaitis
GYDYMO GALIA	94	Dr. Juozas Kriaučiūnas
ŠVENTYKLA	96	Kun. K.J. Ambrasas SJ
KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS	97	Janina Lukoševičienė
KAIP VERTINTI PASITEISINIMĄ	100	Rita Povilaitytė
KATALIKŲ BAŽNYČIOS KALBOS REIKALAI	101	Rita Urnėžiūtė
MAŽUTĖ	103	Janina Degutytė
TĖVYNĖJE	104	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	106	Red.
TRUMPAI	107	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas J. Grikienio nuotraukomis iš Kauno įžymybių..

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės– Ričardo Spitrio.

Lietuviškas raidynas–Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for $20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Il 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636–1098.

religinės ir tautinės kultūros žurnalas

Laiškai lietuviams

1999 / VASARIS - FEBRUARY / VOL. L, NO. 2

LAISVĖ KAIP PASEKMĖ

Algirdas Paliokas, SJ

Vasaris. Jo 16 diena įrašyta Lietuvos istorijoje. Ji išliks amžiams didinga kol Lietuva gyvuos, kol bent vieno lietuvio krūtinė alsuos.

Iš kur nepriklausomybė? Žmonės galvas už ją dėjo, ir Dievas savo ranką pridėjo. O antroji, lyg stebuklu atėjusi, buvo daugelio ašarų, kraujo, kalėjimų, lagerių bei nekaltų mirčių pasekmė. Šią pasekmę pagreitino išeivija, kuri kalbėjo, rašė, demonstravo ir darė visus įmanomus žygius, kad Lietuva būtų laisva. Ir Dievas pritarė. Atėjus laikui, atėjo laisvė.

Ne tik šiandieną Lietuva yra mūsų mintyse ir širdyse. Kasdien mes jaučiame jos pulsą, džiaugiamės jos laimėjimais ir liūdime dėl nesibaigiančių ar vis naujų sunkumų. Mus nepatenkina nepilna Lietuvos laisvė, nesaugumas, ekonomikos krizė, didumos žmonių vargas, nusikaltėlių siautėjimas ir t.t. Matant nuskurusį medį, ne visada galima pamatyti jo ligos priežastis. Tos nematomos priežastys yra po žeme, šaknyse.

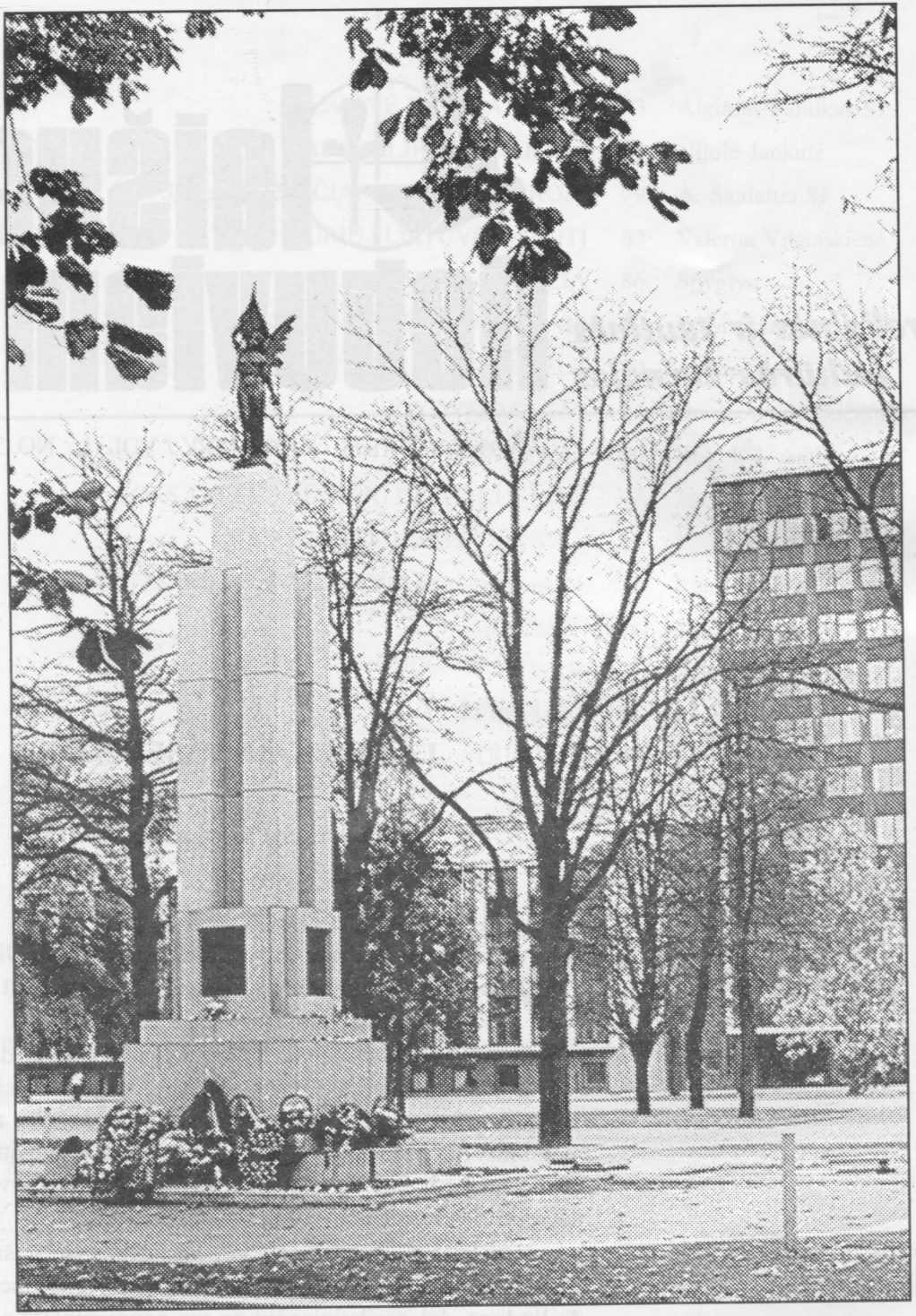

Laisvės paminklas Kaune.

J. Grikienio nuotr.

Panašiai yra ir su Lietuva. Kokios yra tos nematomosios priežastys? Apie tai šis straipsnis.

Yra dvi Amerikos: 18-o ir 19-o šimtmečio. Jos tarpusavyje labai skiriasi. Aštuonioliktame šimtmetyje pasaulis pastebėjo, kaip lengvai Amerika pradėjo pralenkti Europos valstybes. Vienas žymus prancūzas praėjusio amžiaus pabaigoje atvyko į Ameriką, norėdamas sužinoti jos žydėjimo ir jėgos paslaptį. Jis lankė ūkininkus, kasyklas, gamyklas, susipažino su įvairiausiais bizniais, ėjo visur, kur tik tikėjosi rasiąs atsakymą. Galiausiai užsuko ir į bažnyčias. Tada jis parašė šias įsimintinas eilutes: "Tik tuomet, kai pradėjau lankyti bažnyčias ir išgirdau iš sakyklų besiliejančią dvasingumo ugnį, tik tuomet aš supratau Amerikos genijaus priežastį. Jeigu ji nustos savo gerumo, ji neišliks didinga".

Kiek daug įeina į tą paprastą žodį "geras"! Be Dievo įsakymų vykdymo, be žmonių dorybingumo nėra gerumo. Gerumas didėja, kai žmonės laisvę naudoja dvasiniam vystymuisi ir tobulėjimui. Dvasingumas – tas artimas ryšys su Dievu – suteikia pakankamai energijos gerumo augimui ir su juo susijusiam tautos ar valstybės didingumui. Tačiau nelaimė, jei laisvė panaudojama materialių gėrybių kaupimui, egoistiškiems tikslams kitų žmonių ir valstybės sąskaita bei savimeiliškiems įnoriams tenkinti.

Minėto prancūzo pranašystė išsipildė. Po šimto metų mes matome Ameriką visai kitokią. Palaipsniui, bet nesulaikomai ji rieda žemyn. Neįsigilinus galima apkaltinti išsigimstančią demokratiją, kurioje vis daugiau laisvės igauna blogieji ir blogosios jėgos. Idealioje demokratijoje, kaip mes ją suprantame – turi būti visiška laisvė kiekvienam gėriui, o bet koks blogis turi būti išraunamas ar baudžiamas visomis galingos valstybės priemonėmis. Blogis - tai ne vien nusikaltimas visuomenei, tai sukilimas prieš Dievą. Gera valdžia, gindama žmonių teises ir apsaugodama nekaltuosius, gina ir Dievo teises žemėje.

Tikroji Amerikos pasikeitimo priežastis yra Dievo išvarymas iš mokyklų ir visuomeninio gyvenimo. Vietoj Dievo įsakymų vis aukščiau statomas savojo AŠ įstatymas. Kova su Dievu ir tikėjimu vyksta labai subtiliai, nepastebimai, nejuntamai. Tos nematomos kovos įrankiu yra masinės informacijos priemonės, su kurių pagalba naikinamas tikėjimas ir nuvertinamos, išjuokiamos moralės vertybės.

Laisvė visada yra Dievo dovana. Jėzus pasakė: "Jei laikysitės mano mokslo, jūs pažinsite tiesą, ir tiesa padarys jus laisvus" (Jn 8,32). Jėzaus mokymas kaip tik ir tvirtina, jog žmogaus laisvė nuo nuodėmių ir egoizmo sukuria pagrindą visoms kitoms laisvėms.

Išorinė laisvė yra pasekmė vidinės, t.y. savęs apvaldymo pagal dvasingumo principus. Tai neįmanoma be stipraus ryšio su Dievu. Jeigu žmonės nustoja save valdyti ir pradeda sau pataikauti, pasiduodami pažeistos žmogaus prigimties žemiškiems potraukiams, tuomet, praradę savo vidinę laisvę, netenka ir išorinės. Matydama didėjančią betvarkę, valdžia bando sureguliuoti žmonių santykius, ekonomiką, socialinį gyvenimą naujais įstatymais su didesne ar mažesne prievarta. Laisvė priversta mažėti, o diktatoriškumas auga.

Be Dievo ir Bažnyčios tikroji laisvė yra neįmanoma. Žmogui sunkiausia yra keisti save, t.y. eiti į pilnutinę laisvę, iš žemiškumo kilti į dvasingumą. Ši kova tarp gėrio ir blogio yra amžina. Žmogus be Dievo negali jos laimėti jau vien todėl, kad gyvena pirmųjų tėvų nuodėmės pasekmėse. Tiesa, jis trokšta daug, bet mažai gali. Todėl jam būtina stipri Dievo pagalba, kuri realizuojasi per Bažnyčią. Čia žmogus išgirsta Dievo mokymą, čia jo dvasinės jėgos pastiprinamos Nekruvinąja Auka ir Gyvybės Duona. Kas gali pakeisti šią didžiulę dvasinę jėgą, įgalinčią formuoti žmogų pagal jo Pirmavaizdį?

Priešingai, religijos nuvertinimas, jos nepraktikavimas nutraukia ryšį su Dievu ir tuo

pačiu atpalaiduoja žemąsias žmogaus prigimties jėgas, kurios įkalina joms pasidavusį. Taip iššaukiamos žmogų ir valstybę tramdamčios, varžančios ar nelaisvės grandines uždedančios jėgos. Kai žmogus tampa vergu savo nevaldomos prigimties potraukių ir geismų, pažeidžiančių Dievo ir artimo teises, tuomet, netekęs vidinės laisvės, neteks ir išorinės. Religinė, politinė, ekonominė, socialinė ir kitos laisvės gimsta mumyse. Jei esame savęs valdovai, nėra reikalo, kad kas nors mums viešpatautų. Laisvasis tarnauja Dievui, ir jo valdovas yra Dievas. Taip realizuojasi žemėje šventas Dievo teisingumas. Labai gaila, kad dažniausiai žmogus nemato giluminių blogio priežasčių ir kaltina vien tik Dievo teisingumą vykdančią jėgą bei jai atstovaujančius asmenis. Jeigu suverstume kaltę vien didiesiems žmonijos nusikaltėliams, tuo tvirtintume, jog pasaulyje šeimininkauja blogieji, ir būtent jie valdo pasaulį. Galėtume pamanyti, jog žemėje chaosas, ir nėra jokio teisingumo, kad blogis nugali gėrį.

Bažnyčia yra pripažinusi, kad 1917 m. apsireiškimai Fatimoje yra tikri. Švč. Mergelė Marija, pasirodžiusi tais metais liepos 13 d., pasakė: "Karas baigiasi, bet jei žmonės nesiliaus įžeidinėti Dievą, netrukus prasidės kitas, dar baisesnis. Kai vieną naktį išvysite danguje nepaprastą šviesą, žinokite, jog tai ženklas, kad Dievas rengiasi bausti žmoniją dėl jos nuodėmių. Baus gi ją karu, badu, Bažnyčios persekiojimu..." (kun. Dr. P. Aleksa "Marijos žodis Fatimoje" 22 psl.). Nuodėmės yra vienintelė karo ir visų jo sukeltų nelaimių priežastis.

Daug blogio, sukoncentruoto viename asmenyje, padaro jį blogųjų jėgų vadu. Iš kur atsiranda tiek blogio, kuris pagimdė Hitlerį, Staliną, Leniną ir jiems panašius? Kiekviena nuodėmė, bet kur žemėje padaryta, padidina žmonijos blogio potencialą. O jeigu jų milijardų milijardai, tuomet blogis jau virsta didžiule blogio jėga. Tiesa, ji būva vienokią ar kitokią ideologiją priėmusi, o kartu ir tam tikru gėriu prisidengusi, užsimaskavusi. Blogis nėra kažkokia abstrakti jėga. Ji įsikūnija žmonėse ir realizuojasi regimajame pasaulyje. Kuo žmogus blogyje giliau, tuo lengviau jis blogio valdomas. Kiekvienai blogio jėgai reikalingas vadas, pavaduotojai, patarėjai, pritarėjai, vykdytojai ir t.t. Pagal savąjį blogio laipsnį paminėtieji sustoja į savo vietas toje baisiojoje blogio imperijoje. Kol ji viena, tol lengvai užima aplinkinius kraštus, nes blogis visada geidžia užviešpatauti visame pasaulyje. Kai atsiranda kita blogio jėga su kitokia ideologija, tuomet jau karas neišvengiamas. Kaip ten bebūtų, bet tik po įvykdytos bausmės pasauliui, gėrio jėgos nugali blogąsias. Tiesa, karuose su kaltaisiais žūva ir nekalti. Tačiau dieviškojo teisingumo jie nebus nuskriausti. Pasaulis ir laikosi ant nekaltosios Nekruvinosios Aukos ir nekaltųjų žmonių aukų, atperkančių pasaulį.

Yra dvi Amerikos, yra ir dvi Lietuvos. Prieškarinėje Lietuvoje gėrio potencialas turėjo aiškią persvarą. Dabartinėje – priešingai. Materialistinė-ateistinė ideologija padarė savo. Dauguma žmonių, atsisakę religijos ir Dievo vaikų laisvės, tapo materializmo vergais. Jų dievas - pinigas. Per gausias sovietinio produkto nuodėmes blogis, įgijęs didžiulę jėgą, stengiasi viešpatauti Lietuvoje. Mes esame šios kovos tarp gėrio ir blogio ne tik stebėtojai, bet ir dalyviai.

Dievas tiek žmogumi, tiek tauta be galo rūpinasi. Dabartinė laisvė gali būti Dievo paskola, gali būti atpildas už nekaltą kančią. Bet paskola duodama ribotam laikui. Per tą laiką lietuviai turi galimybę pažinti Dievą, atsiversti, pasikeisti. Jeigu ribotame laike Lietuva nesugrįš prie Dievo, viskas gali baigtis kita nelaisve, pvz., kosmopolitine ar kitokia.

Ką tik pasibaigus Amerikos Pilietiniam karui, vienas filadelfijietis pasakė Dr. Benjamin Rush: "Atrodo, kad kovos už laisvę baigėsi". Rush atsakė: "Jūs klystate, karas jau pasibaigė, bet kovos už laisvę vien tik dabar yra prasidėję".

APOKOLIPSĖ – DAR NE!

Nijolė Jankutė

Daugelis mūsų esame matę arba bent girdėję apie filmą vardu *Apokalypse Now!* Vien tas žodis traukia minias į kino teatrus ir pripildo doleriais režisierių ir producentų skrynias. Nes vienas maloniausių žmonijos užsiėmimų – spėt ateitį, ypač jei ateitį populiarieji menai vaizduoja kaip globalinių kataklizmų virtinę, kaip siautėjantį smurtą.

Kodėl toks gėrėjimasis smurtu, nuožmumu, baisių nelaimių vaizdais? Argi ne kasdien mus semia apokaliptiniai nuotykiai, mokiniai šaudo mokytojus ir dar kelis klasės draugus, taip sakant, "dėl magaryčių", motina badu numarina ligotą dukterį, "nes ji vis tiek mirs", kita – paskandina 2 mažamečius vaikus, nes "jie kliudo meilužiui", tėvas apkrečia mažametį sūnų savo AIDS; dr. Kavorkian užfiksuoja vaizdajuostėje, kaip jis numarina pacientą, ir tas vaizdas rodomas televizijos žiniose, propaguojant eutanaziją. Paprastai vakarinių žinių "summa summarum" – maždaug 5 nušauti, 5 kitaip nužudyti, bent vienas naujagimis išmestas į šiukšlių dėžę. Prieš tokį kasdienybės įvykių sąrašą nublanksta ir uraganas Mitch. Jis tik gamtos siautulys, bet ne apsvarstytas, ne suplanuotas ir visais legalistiniais būdais pateisintas nuožmumas.

Taigi, kodėl? Kodėl šių dienų žmogus taip trokšta apokaliptinių vaizdų ir įvykių? (Tik pažvelkim į filmų reklamas: *Armageddon*, *Deep Impact*, vėl iš metų naftalino ištrauktas *Psycho* ir pan.)

Atsakymų daug. Vienas iš jų gal, kad turtingoji pasaulio dalis – vartotojų visuomenė – viską perka, viską parduoda, viską išmeta, žmogų įskaitant, viską matuoja daiktais ir veiksmais, kurie teikia malonumą. Turbūt ir senovės romėnai mažiau reikalavo "panem et circenses", negu šių laikų turtingieji kraštai. Kai "trečiasis pasaulis" šaukia "panem", pirmasis reikalauja "circenses". Ir tie "žaidimai" išsilieja baisenybių troškuliu, vedančiu vis gilyn į mirties kultūrą.

Žvelgiant į kitą pusę, žmonės, kurie dar orientuojasi vertybių gradacijoj, kurie dar nepraradę teisingumo jausmo, pradeda trokšti bausmės skriaudikams, apgavikams, žmogžudžiams, išnaudotojams. Žodžiu, trokšta dramatiškos Blogio pražūties ir galų gale akivaizdaus Gėrio triumfo.

Kiekvieno žmogaus kova už vidinę laisvę, laisvę nuo bet kokio blogio niekada nesibaigia. Ar galime išsilaisvinti iš žemiškumo ir pasiekti tokią laisvę, į kurią kviečia Evangelija? Jei būsime laisvi nuo blogio, mes stiprinsime Lietuvos gėrio potencialą. Nuo kovo 11-os pradėta kurti laisvė augs ir stiprės. Pastebėkime, kaip viskas galų gale susiveda į viena. Ar nori patekti į amžinos laimės karalystę, ar nori laisvės tautai, ar nori išgelbėti artimą iš amžinos pražūties, daryk tą patį: veržkis į laisvę.

Kaip žmogus, blogio jėgų apsėstas, padaro blogiausius dalykus, lygiai gėriu pripildytas nuveikia neįtikėtinus dalykus gėrio karalystės labui.

Mokėkime suprasti šio laiko prasmę, padėkime sau ir Lietuvai!

"Tai kerštinga eschatologija", – rašo rusų mąstytojas-filosofas Aleksandras Meni savo knygoje *Komentaras apokalipsei*, – "žmogus trokšta, kad Dievas paimtų vėzdą ir viską suknežintų..." Bet, kaip vokiečiai sako, "Gott ist nicht eilig, aber langweilig". Kada Blogis atsiims savo užmokestį, anot Jėzaus, "nežino nei dangaus angelai"... Krikščionių Dievas nėra "deus ex machina". Jis leidžia viskam įvykti žmonijai natūraliose laiko sąlygose.

Šią temą labai įdomiai svarsto kun. Vyt. Bagdanavičius savo knygoje *Žmonijos likimas Šv. Jono Apreiškimo knygoje*: "...yra pavojus suprasti krikščionybę, kaip fantastinę realybę... Mūsų laikais rojaus sąlygų pasiilgimas... kyla be sąryšio su religija... Tačiau... jis kyla iš tokio idealizmo, kuris paneigia objektyvinę tikrovę.

Tiek komunizmas, tiek nacionalizmas kilo iš to paties idealistinio sąjūdžio Vakarų Europoje.

Šios sistemos neturi tolerancijos dorybės, jose nėra teisės augti, apie ką įsakmiai kalba Kristus Dievo karalystės palyginimuose. Šiose sistemose viešpataus paskutinio teismo nuotaika".

Šių laikų žmogus, savo protu pasiekęs svaigias aukštumas, vis labiau jaučiasi absoliutus visko valdovas, išragavęs "pažinimo medžio" vaisius. Tačiau, kaip Paskalis sako, "žmogus – nei Dievas, nei gyvulys, bet kai jis pradeda jaustis Dievu, pavirsta gyvuliu". Čia vis dėlto reikia atsiprašyti gyvulių...

Prieš tą didžiąją arogancijią ir jos padarinius kyla reakcija, pasipiktinimas ir apokalipsės troškimas. Vaizdžiai tariant, kyla noras griebt vėzdą iš Dievo rankų ir apdaužyt ištvirkusį pasaulį.

Kaip reaguoja į visa tai krikščionybė? Krikščioniškoji filosofija? Tomas Akvinietis ir šv. Augustinas sako, kad būdingiausios šio gyvenimo dorybės yra kantrybė ir ištvermė žmogui skirtame laike. Šių dorybių Amžinybėje nėra, nes ten Gėriui nebėra kliūčių, su kuriomis čia kovoti žmogui padeda kantrybė. Kantrybės-ištvermės dėka žmogus pakelia savo gyvenimo nesėkmes, įvairų blogį, neprarasdamas dvasinės pusiausvyros ir nepasidavęs žlugdančiam liūdesiui bei kerštui. Ilgas, pastovus ir nuolatinis žmogaus priešinimasis blogiui yra kantrybės dorybė, o ištvėrimas gerame iki galo – Amžinybės sąlyga. Čia negalvokim apie kažkokius "nenatūraliai gerus", fantastiškus šventuosius, bet, pavyzdžiui, apie mums gerai žinomus Sibiro tremtinius, kalinius, apie 1990-91 m. Lietuvos laisvinimosi vadus ir jų sekėjus, apie pogrindinės spaudos rašytojus ir skleidėjus; apie dešimtmečius sergančių artimųjų slaugytojus, apie tėvus, su meile auginančius fiziškai ar dvasiškai luošus vaikus. Tai jie, kurie "ištveria iki galo", ir per juos mūsų pasaulis tampa truputėlį geresnis.

Kantrybė ir ištvermė žmogų ugdo. Nors fiziškai asmuo sustoja augęs, kai pasiekia brandos metus, bet ne jo dvasia. Ji auga iki mirties, ir jos dirvožemis yra ištvermė. Todėl krikščioniui Apokalipsė – ne dabar, nežiūrint, kad yra daug sektų ir sąjūdžių, skelbiančių pasaulio pabaigą, kad septintosios dienos adventistai "tiksliai" apskaičiuoja Paskutinio Teismo dieną (tik tos datos vis praeina be to Teismo). Matant kasdien blogio triumfą, žinoma, sukyla teisingumo jausmas, reikalaujantis atpildo. Dažnai norėtum išraut tuos, anuos, šituos (blogąsias rauges) ir palikt laimingai vešėti mus – geruosius kviečius, deja... žmonijos likimas ne taip tvarkomas. Aleksandras Meni sako, kad "aistringas pabaigos troškimas yra liguistas reiškinys. Jis prieštarauja tikėjimui Dievu, neigdamas viltį ir kantrybę". O Vyt. Bagdanavičius rašo, kad kantrybė artima taip reikalingai tolerancijai, bet ne tokiai, kuri nebeskiria gėrio ir blogio; kad žmonijos pašventinimas be kiekvieno žmogaus pastangų ir kovų neįmanomas.

Nors pranašas Izaijas viliojančiai rašo, kad "Tuomet šalia vilko gulės ėriukas... klestės

TRYS DEŠIMTMEČIAI PIETŲ AMERIKOJE

A. Saulaitis, SJ

Jeigu pirmasis gausesnis lietuvių būrys Pietų Amerikon nuvyko po 1863 m. sukilimo, tai šias eilutes rašantysis atsiliko 105 metus. Pirmuoju iš lietuvių jėzuitų 1949 m. (iš Čikagos) misijų vesti nuplaukė T. Jonas Kidykas, tai čia aprašomi įspūdžiai prasidėjo beveik du dešimtmečius po pradininko kelionės. 1968 m. pačioje pradžioje Pasaulio Lietuvių Bendruomenė siuntė tuometinį seminarijos studentą į jaunimo užsiėmimus pietinėje žemyno srityje tęsti 1966 Jaunimo metų ir jais vykusio I Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso ryšius.

Tais laikais nebuvo įprasta klieriką į tolimus užsienius siųsti, bet jėzuitų vyresnieji tikriausiai pagalvojo, kad namisėdai gera aukotis ir keliauti, auką suprantant augustiniškai kaip visa tai, kas žmones vienija savo tarpe ir su Dievu. Taip, Bostono lėktuvinėje palydovams numetęs žieminį švarką, žmogus per dešimtį valandų atsirado atogrąžų vidurvasarį.

Visą ryšį su Pietų Amerika ir jos lietuvių kilmės žmonėmis jungia du dvasiniai ir bendruomeniniai įspūdžiai. Bičiulystė prasidėjo prie jaunimo ir svečių laužo palmėmis apaugusio ežero pakrantėje. Puoselėję pomėgį dainuoti, vietiniai lietuviai dainą, kone giesmę, "Lietuva brangi" traukė keturiais balsais, kurie, regis, šiandien tebeaidi. Baigminis išgyvenimas buvo ne giedotinis, o kalbamas. Po daugelio metų bendravimo, išleistuvių pamaldose pradėjus melsti "Tėve mūsų", jauni žmonės ne tik susiėmė rankomis, o vienas prie kito prisispaudė, lyg tik laikydamiesi drauge išliks tuomi, kas jiems brangu.

Per tuos metus Pietų Amerika, nors ir tiek pat įvairi kaip Europa, tapo namai. Jei Lietuvą primena beržai, grybai, gegutės, juodžemio dirva – kurie karštuose kraštuose nerandami, tai pietus primena palmės, nuolatiniai žiedai, raudonžemis, virš galvos ar šiaurėje skriejanti saulė. Iš šiaurės krašto atvykęs, perjungi savo vidų į kitą bėgį, turintį laiko žmonėms, kiek lėtesniam gyvenimui, spalvai, kitokiai mandagumo elgsenai, labai skirtingam ir žaviam gamtovaizdžiui.

Tautinį bei religinį bendruomenišką ryšį tarp kelintų emigracijos kartų ir jų tarpe dirbančio dvasininko vaizduoja po lietuviškų pamaldų Lietuvos skaidrių vakaronės ir gegužinės Ponta Grossoje (Paranos valstijoje) gauta siunta. Paštu didžiulė lengva dėžė – negi pa-

---

teisingumas, nes šalis bus pilna Viešpaties pažinimo..." bet Paulius laiške romėnams realistiškai primena: "Visa, kas kitada parašyta, parašyta mums pamokyti, kad ištverme turėtume vilties... ir paguodos".

Todėl, nors kartais šiurpiai malonu įsivaizduot, kaip suskilusi kometa trenks kur nors į Atlantą ar Pacifiką, kaip atsitiko kaimynui Jupiteriui, ir visi baisieji nusidėjėliai bei piktžodžiautojai bus išgarinti (mes tai išsigelbėsim Alpių ar Rockies kalnuose!) apokalipsė – dar ne... Dar mums prieš akis Dievo duota kasdienybė, kuriai perkeist reikalingas ištvermingasis, gerasis darbelis.

Be to, apokalipsė reiškia ne sunaikinimą, bet apreiškimą – Dievas per pranašą atskleidžia žmonijai kelią į Save.

Pažaislio bažnyčios fragmentas.

J. Grikienio nuotr.

miršai švarką ar bažnytinį daiktą? Viduje – baigiančių nokti kviečių pundas su prierašu "Tegul šie kviečiai jums primena Lietuvą ir mus", gyvenančius kviečių ūkių srityje.

Ne visi papročiai iš karto savi ar lengvai pasisavinami. Štai ateini į svečius. Vietoje įprastinio šiaurietiško lietuviško kvietimo "Galėtume jus pavaišinti?" išgirsti "Gal norėtute nusimaudyti?" Apsidairai, ar jau taip vargingai atrodai, prisimeni pereito šeštadienio vonią... Arba, per slenkstį žengdami į namus, braziliški lietuviai visuomet sako "Atsiprašau". Iš pradžių žmogus sakai: "Nėra ko atsiprašyti", kol vėliau išmoksti, kad vietine kalba išreiškiamas ne gailestis, o pagarba namų šeimininkui "Jums leidžiant, įeinu į jūsų namus". Portugalų kalba tiek mandagi, kad į žmogų, nebent šeimos narį ar bičiulį, kreipiamasi trečiuoju asmeniu, panašiai, kaip lietuviškai būtų "Jūsų prakilnybė ar galėtų čia pasirašyti". Kai jėzuitų klebonijos virėja klausia: "Ar kunigėlis norėtų kavos", pirma dairaisi, kur tas kitas kunigėlis mažoje virtuvėje nematomas slypi. Kai kitokie vyrų ir moterų santykiai, žmogus įkliūni į nemalonę, jeigu pirma sveikiniesi ar atsisveikini su žmona, o paskui su jos vyru. Sveikinantis su labiau pažįstama mergina ar moterimi turi atsiminti, ar ištekėjusi, ar ne, nes ištekėjusi bučiuojama į vieną ir kitą skruostą, o šeimos nesukūrusi – triskart (trečiu linkima, kad susirastų gerą vyrą). Mandagumas reikalauja, kad viešai valgantysis net praeiviui pasiūlytų iš tos pačios lėkštės užkąsti ar gėrimo iš butelio priimti (mandagumas taip pat pataria tokio siūlymo atsisakyti). Kai prie tokios tvarkos pripranti, labai nemandagus atrodo gerai pažįstamas šiaurės jaunimas, pro šalį be žodžių praeidamas su ledų tauryte. Nustebę drauge prie braziliško stalo valgantys žiūrės į svečią ir jo lėkštę, jie šiaurietiško restorano pavyzdžiu atskirai susidės ryžius, pupas, mėsos patiekalą ir daržoves. Kaipgi galima valgyti viską atskirai? – reikia vieną ant kito pilti ir dėti, sumaišyti – ir tada kultūringai dienos uždaviniams stiprintis!

Kiekvieni lietuviai didžiuojasi savo šalimi, apylinke, miestu, praeitimi, ateities viltimis. Per lietuvių šeimas daug greičiau įžengi į vietinį pasaulį negu per geriausias turistų knygas ar keliones. Kas domisi pasauliu, istorija, menu, gamta, žmonėmis, ekonomija, mokslu, išeina visa santraukinį enciklopedinį kursą apie kraštą ir jo žmones. Iš čiabuvių kultūros persiimtas, krikščionių nusistatymo pastiprintas ir lietuviško papročio dar sykį užtvirtintas svetingumas – pasakiškas, be apskaičiavimo ir be laiko ribos. Net vieną kartą gyvenime keliomis dienomis viešėdamas, svečias iš šeimininko išgirsta "Čia mano kunigas", ir svečias žmogus (ne kunigas) irgi jausis kaip giminė.

Vietinių lietuvių istorija įvairi, veikiama tiek krašto nuotykių, tiek būdingų lietuviškų

išgyvenimų. Todėl kiekvienos valstybės lietuvių kilmės žmonės skiriasi. Brazilijoje tarpukaryje, pasaulinio ekonominio nuosmūkio metu, sugebėjo pastatyi penkias pradines mokyklas ir nupirkti gimnazijai sklypą, nes iki 1957 valdiškų mokyklų išvis nebuvo – kad bent lietuvių vaikai išmoktų rašyti ir skaityti krašto ir protėvių kalbas. Argentinoje taip neįvyko, ir patys žmonės be talkos iš šalies sukūrė kelis ligi šiandien veikiančius visuomeninius židinius. Dešimtmečių patirtis paveikė abiejų šalių lietuviškų bendruomenių supratimą apie atsakomybę už save.

Kolumbijos lietuviai (iškviesti iš karo pabėgėlių stovyklų V. Europoje) buvo labiau profesijų žmonės, o Venesuelos – įvairaus išsilavinimo. Argentinoje anksti įvesti lengvai prieinami valdiški universitetai, Brazilijoje – daug vėliau. Todėl pirmos bei antros kartos Žmonės skirtingo išsilavinimo, profesijų ir amatų.

Nuoskaudos ar skriauda taipogi palieka savo žymes iš kartos į kartą, kaip bet kur pasaulyje (ir Lietuvoje). Brazilijoje 1940-1947 buvo uždraustos visos užsienio kalbos, ir mažiau lietuviškai mokanti karta užsigautų, jeigu kas apie silpną mokėjimą užsimintų – tai gi ne jų sąmoninga kaltė, o skriauda. Urugvajuje ir Argentinoje karinės diktatūros metais dingo veiklių lietuvių kilmės žmonių, palaikiusių tų šalių demokratinį (taigi ir revoliucinį) pogrindį. Vieną rytą Čilėje indėnų kaimelyje čiabuviai miesto aikštelėje rado du verkiančius ir išalkusius šviesiaplaukius vaikus – karinio saugumo nužudytų Urugvajuje veikusių lietuvių kilmės tėvų našlaičius. Kitur pramonininkai prievarta darbininkus varydavo į marksistinius pokalbius (kaip Sovietijoje), ir užsilikęs kai kurių šeimų abejingumas taip pat nėra jų pačių pasirinktas.

Kaip visur pasaulyje, Pietų Amerikos lietuviai turi gerą vardą, iškovotą darbštumu, sveiku šeimyniniu gyvenimu, religine nuostata, sąžiningumu. Kaip kregždės savo namus naujosios šalies didmiestyje lipdė kambarį po kambario, visuomet gėlynėlį, savo sumaniu rankų darbu rūpindamiesi vaikus siųsti į mokslą. Kilę iš Valančiaus laikų kultūros, puoselėjo teatrą, chorus, spaudą (tai galioja ir komunistavusiesiems, savaime iš caro okupuotos ar ką tik laisvėn iškilusios Lietuvos atsivežusiems tuometinę liaudies kultūrą).

Per tuos 30 metų žmogui teko aplankyti kone visas bendruomenes ar kitais būdais palaikyti ryšius su paskirai gyvenančiais, kaip darė ir daro kiti visuomenininkai, dvasininkai. Akyse stovi tai miestas, tai sodyba, tai įmonė, tai namai, kuriuose toli nuo Lietuvos žmonės kūrė savo gyvenimą, širdyje sergėdami, kas brangiausia. Vienais metais per keturis mėnesius aplankęs tūkstantį lietuvių kilmės (daugumą tautiškai mišrių) šeimų, randi tik tris, kurios Kūčių nešvęstų, o kitos dar savo kaimynus brazilus pamokė šios susitaikinimo šeimyniškos šventės. Todėl nenuostabu, kad trečios kartos P. Amerikos lietuvaitė, atvykus Lietuvon, prasitartų: "Pirmą kartą gyvenime jaučiuosi namuose", arba dukart mišrios kilmės (ir seneliai, ir tėvai su vietiniais šeimą sukūrę) jaunas vyras Vilniuje išpažista: "Mano likimas yra su Lietuva".

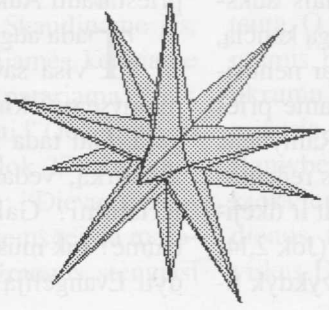

KAIP ŽIŪRIU Į LIETUVOS ATEITĮ

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas rašinys)

Valerija Vilčinskienė

Su pavargusia ašara, su netikrumo skauduliu, su švintančia ir gęstančia viltimi, su nuovargio našta skubu į ateitį... Visi telpame tavy. Visi – tave apvylę, išdavę ir pardavę, dėl menkniekių užgavę ir užgauliojantys, dėl ambicijų, noro būti pranešnesniais vienas už kitą... Visi, tau atiduodantys savo gyvenimą, savo mintis, savo siekius, darbus, sielą... Mūsų tiek daug – tokia marga jūra tavo širdy, o tu viena... Pavargusi, įskaudinta, mylėta ir mylima, atleidžianti ir visus priglaudžianti... Tu viena, Lietuva, Marijos žeme, mano gimtine, mano vargeli, mano gyvenime... Ir brangi tokia, kokia esi... Kiekvienas suklumpa tavo širdy, po savo kryželiu, keliasi tavo pakylėti su šviesia tavo būties vizija. Kylame ir klumpame... Bandome ieškoti taškų, į ką atsiremti, kuo patikėti, kuo nenusivilti, kaip išgyventi... Po klajonių su gailia širdies nostalgija grįžtame į tavo senus namus, kur gyva tautos dvasia, kur mes su tavimi suaugę po Aukščiausiojo Palaima. Jo Palaima nušvinta padangė, pražysta pilkas pakelės grumstas, skalsesnė duona, dosnesnis gerumas, atidesnė mintis, atsakingesnis žingsnis, ramesnis rytojus... Mano širdyje ir tu, Lietuva, augi po Dievo Palaima...

Gal ne veltui šiandien mums duota šios dienos kančia, vedanti į džiaugsmą su Kristumi? Gal ir šių dienų netikrumas, baimė, blaškymasis ir klajonės susišaukia su žydų tautos kelione dykuma į Pažado Žemę? Gal ir mūsų dvasioje tvyranti dykuma užpildoma ne pačiais aukščiausiais pradais, vedančiais į prasmingą kančią, į skaudų pabudimą? Gal ir mes to dar nenusipelnėme? Ar dažnai teisūs pasijaučiame prieš šventus Evangelijos žodžius: "Eikite Ramybėje, sušilkite, pasisotinkite", o neduotų, kas reikalinga jų kūnui – kas iš tų žodžių? Taip pat ir tikėjimas: jei neturi darbų, jis savyje miręs (Jok 2,14-17). Čia pat patvirtinama: "Tikėk ir vykdyk tikėjimą darbais" (Jok 2, 14-26). O mes? Kur sustosime? Kuo nusiraminsime? Kaip nugyvensime? Tad, kaip aš žiūriu į Lietuvos ateitį?

Su šio klausimo skauduliu sustoju, Lietuva, ant tavo slenksčio... Čia, kur prasideda ir baigiasi Marijos žemė, čia, kur švinta ir gęsta rytai, kur nepermaldaujamai artinasi kiekvieno mūsų vakaras... Čia, kur į tavo širdį plūsta begalybės srautas, Palaimos šviesa, Aukščiausiojo Valios palytėjimas. Čia visus apjungia ta pati minties malda, ta pati Viltis, ta pati Meilė... Čia mes visi lygūs po didžiąja tikėjimo paslaptimi – Dievo Meilė... Skaudžiai dūžtančiais krislais bežadėje tyloje nuskamba mūsų netikėjimo subtilybės: netikėjimas Juo, Esančiuoju, Jo didybe, Jo Valios apraiška mumyse, mūsų tautos, mūsų valstybės likime, mūsų rytojuje, mūsų gyvenimo kasdienoje. Jo pajautimas ir priėmimas tai ne tik malda, susikaupimas šv. mišių metu, Jį priimant sakramentų pavidalu. Mes dažnai praleidžiame patį svarbiausią – gyventi šio pakylėjimo ir priėmimo dvasia. GYVENTI. Ši būsena negali būti uždaroma kryžiaus ženklu bažnyčioje, rytinės ar vakarinės maldos akimirkoje. Priešingai – kryžiaus ženklas turi tapti vartais į šios būsenos gyvenimą kasdienoje. Mes įsileidžiame Kristų į save, kad jis lydėtų kiekvieną džiaugsmo ir skausmo akimirką, kad padėtų paprasčiausiai mylėti visa, kas mus supa. Jo prisilietimu palaimintos mūsų mintys, žodžiai, darbai negali prieštarauti Aukščiausiojo Valiai.

Tada auga nenumaldomas noras priartėti visa savo esybe prie Esančiojo Plano mumyse suvokimo. O visa, ką duoda Dievas, yra gera. Gal tada ramesni sutiktume ir paskutinę akimirką, vedančią į nepažintą susitikimą su Kristumi? Gal tada neslėgtų nežinomybės baimė? Juk mūsų buvimas žemėje ir skirtas liudyti Evangeliją – Dievo veiklą, svarbiausią Jo

užmojį Kristuje. Ne veltui pasakyta: "Tikėk ir vykdyk tikėjimą darbais" (Jok 2, 14-23). Kada tikėjimu, jo gilumu nušvis mūsų sielos, atsidus ir mūsų žemė, kuria vaikštome, kurią liečiame, kuria gyvename... Joje lieka ne tik mūsų darbai, mūsų kapeliai, kryželiais suklupę kalneliuose, prigludę lygumų pavėsiuose. Joje amžiais lieka mūsų dvasia, siekiai, mintys, svajonės. Tad šiandien, šią akimirką, ruoškimės tėviškėn – to niekada nebus leista pakartoti, praeiti dar kartą paskutiniu taku, atlikti paskutinį darbą, pasakyti paskutinį žodį. Turbūt gyventi kiekvieną akimirką reikia taip, lyg ši mintis būtų paskutinė... Juk mes patys visu tuo ir kuriame Lietuvą, kiekvienas mes – Lietuva, jos dalelė...

Mes patys turime rinktis, kaip nugyventi, kuo gyventi. Tik tada, kai apmirs žemiškos aistros, pakils žmogaus dvasia. Tikiu, dvasios prado žmonėms priklausys ateitis, Žemės likimas. Tikėkim, turėkim viltį, norėkim pasauliui dovanoti Meilę... Kitaip niekas negali išleisti įstatymų, paralžuojančių žmogaus ambicijas, ydas, godulį, žiaurumą, priešiškumą. Kiekvienas mes patys savyje, turime sukurti savo dvasiai mielą ir būtiną konstituciją. Ir ji turi tapti mūsų gyvenimo norai ir tada, kai esame vienumoje, ir tada, kai kalbame su Aukščiausiuoju. O tam yra duota didelė dovana – Evangelija. Tai amžinoji Amžinojo gyvenimo knyga, kurios nerašyta, meile sušildyti dėsniai mus veda į Amžinąjį gyvenimą. Tik būkime verti jų pažinimo, jų paslapčių gilumo suvokimo, būkime švarūs, kad galėtume jų prisiliesti, jais gyventi. O mums kiekvienam duota gyvenimo pradžios Palaima – Krikštas, kelias su Dievu. Paklystame žemiškuose jausmuose, aistrose, siekiuose, pametame kelią dievop. Vargsta tada mumyse mūsų vargšės sielos. Skaudiname jas, kada liežiuviu giriamės, kivirčijamės, kenkiame kitiems (Jok 4, 1-2). Ne veltui patariama: "Būk greitas klausyti, bet lėtas kalbėti " (Jok 1, 19). O "tikra išmintis yra taikinga" (Jok 3,7). Ir Senajame Testamente yra pasakyta: "Dievas priešinasi išpuikėliais, o nuolankiesiems teikia malonę" (Pat 3, 24). Išmintingas žmogus stengiasi sukurti darną savyje, su artimu, su aplinka, su Dievu. Mūsų tikėjimo gilumas, tikrumas – gerumu prasmingas gyvenimas kasdienoje. "Nepamirškime daryti gera ir dalytis su visais geru, nes tokiomis aukomis patiksite Dievui" (Žyd 13, 15-16).

Mūsų krikščioniška misija – mūsų kasdienos mintys, žodžiai, darbai. Tuo mes patys kuriame savo tautą, savo valstybę, savo gyvenimą. Ir jei nepateisinsime šios misijos, teks skaudžiai prisiminti Evangelijos žodžius, kur sakoma: "Dievo karalystė bus iš jūsų atimta ir atiduota tautai, kuri duos vaisių (Mt 21, 24). Pasaulio akimis sunku suprasti, kodėl šventieji, kasdieninio gyvenimo šventumą yra susiję su neturtu. Juk mums reikalinga viskas – duona, būstas, rūpi vaikų ateitis. Taip, tai reikalinga. Bet tai neturi tapti būtinumu, užgožiančiu mūsų dvasią, neturi kenkti tarpusavio santykiams, bendravimui. Po šio godulio skraiste ir pasiklystame, o ypač pasiekę visų bendrą aruodą... "Nekaltai" nenorime žinoti, siekiame pamiršti įstatymus, kad ramiau liktų sąžinei... O deja... Pamirštame, kad amžinybę ir pelnome tuo, kuo gyvename eidami šiuo varganu, nepriteklių ir skausmo kupinu žemės keliu. Pabūgę galimų sunkumų, bet kokia kaina stengiamės apsisaugoti nuo jų. Pamirštame, "Kad jų yra dangaus karalystė", "jie paveldės žemę", "Jie regės Dievą". Jau dabar "jie yra žemės druska ir pasaulio šviesa". Todėl raginama: "Būkite tuo, kuo esate žmonių akivaizdoje, kad pasaulis, matydamas jūsų gerus darbus, šlovintų Jūsų Tėvą danguje". (Mt 5, 13-16). Taip. Gyvenimas turi tapti malda, širdies šiluma palytėta. Be jos – negyvas mūsų tikėjimas. Jis tampa piktžodžiavimu prieš Dievą, artimą, tautą. O visa tai – mumyse. Mumis prasideda ir mumis baigiasi. Tad savo tikėjimu, jo gilumo tikrumu būkime pasaulio šviesa ir druska. Pirmiausia sau patiems, einant į vidinę santarvę – Ramybės Palaimą. Kuo šviesesnę ją nešime kiekvienas savy, tuo šviesesnės auš mūsų dienos, tuo laisvesnė atsidus mūsų žemė. Juk viskas Dievo Valioje – kiekviena mūsų diena,

metai, akimirka, skausmo šešėlis ir džiaugsmo ašara. Tik mes patikėkime Dievo buvimu mumyse, šalia mūsų, ieškokime švento pajautimo visa savo būtimi. Laimingi, kurie Dievą pažįsta... Dievo Valia tautoje negali būti įvykdoma tik pavienių žmonių pastangomis. Šiame istoriniame vyksme turi dalyvauti visa tauta. Joje neturi būti teisiųjų ir neteisiųjų, pašauktųjų ir atstumtųjų. Tai skaudžiai žeidžiantys žemiški mūsų pačių sprendimai, kurie tautoje kelia disharmoniją. Pamirštame: "Jis juk leidžia savo saulei tekėti blogiesiems, siunčia lietų ant teisiųjų ir neteisiųjų. Taigi būkite tokie tobuli, kaip Jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas" (Mt 5, 44-45). Visu gyvenimu turime ieškoti dangaus karalystės, o vis kita – jam vienam žinoma, ko reikia – bus pridėta.

Dievo tikslas tautoje turi tapti tikrove. Tik tada tauta eis teisumo keliu, valstybė patirs suklestėjimą – Pažado žemę... Daug akmenų šiame kelyje. Kančia, skausmu ir užgauliojimais jie nuskaidrėja mūsų sielose. Kristus, beveik prieš du tūkstančius metų, norėdamas įspėti ir paguosti nelaiminguosius, sakė: "Palaiminti esate, kai žmonės jūsų nekenčia, jus atstumia, niekina ir atmeta kaip blogą jūsų vardą dėl Žmogaus Sūnaus" (Lk 6, 22). Tuo pačiu, norėdamas padrąsinti, ramino: "Ir aš esu su jumis per visas dienas, iki pasaulio pabaigos" (Mt 28, 30). Taip ir šiandien, kaip tada, du tūkstančiai metų atgal... Jo tikslai, šventa tarnyba žemėje nepasikeitė iki šiolei – įvykdyti Tėvo Valią. Tik mes dažnai pamirštame, kad turime būti Kristaus tarnybos nariais: tapti Jo Tėvo rankomis, kojomis, širdimi kitiems... Neliūdėkime; nes ir tada, kai "Atėjo šviesa į pasaulį, bet žmonės labiau mylėjo tamsą, nei šviesą, nes jų darbai buvo pikti" (Jn 3,, 19). Dievas visada eina į žmogų, jo mintis, jo žodžius, darbus, širdį, tik žmogus ne visada pajaučia ir priima Jo buvimą. "Tikrieji garbintojai šlovina Tėvą dvasia ir tiesa" (Jn 4, 21-24). Tik atsivėrę Dievo Meilei, pajausime Jo Valią savy, nes jo svarbiausias tikslas – "gydyti merdinčios dvasios žmones savo gyvybę teikiančiu žodžiu ir tikėjimu" (Jn 6). Netikėjimu mes nutolstame nuo Dievo. Tikėti – atsiliepti Dievo Meilei, įsileisti ją į savo gyvenimą, ja gyventi. Tikėjimas – Dievo dovana. Ją reikia pelnyti visu savo gyvenimu. "Niekas neateis pas mane, jeigu jam nebus duota Tėvo" (Jn 6). Kas gyvena Dievo meile, mokės atleisdamas nusižeminti, skausme vienytis su Kristaus kančia, jo žodžiuose ir darbuose neliks vietos melui, šmeižtu, nedorybėms. Kiekviena dvasia gimsta akla.

Tik Dievo meilės šviesa gali išsklaidyti sielos sutemas. Tik Jo Valia galime atrasti gyvenimą. Ir kiekvienas, kuris siekiame dieviško šviesulio, šildančio ir guodžiančio skaudžią mūsų kasdienybę, girdime Jį sakant: "Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane – nors ir mirtų – bus gyvas. Ir kiekvienas kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius" (Jn 2, 26). Mūsų pavargusiame gyvenime nušvinta viltis – meile tarnauti artimui. Iš to mes atpažįstame giliai tikinčiuosius. Jie neapsvaigsta nuo pasaulio garbės. Ne dėl tuščių žemės pagyrų jie atlieka didelius artimo meilės darbus. Visur jie jaučia Esančiojo buvimą. Ir grįžta jie tėviškėn didžiosios meilės taku, kurį kantriai mynė žemėje, mažai kieno pastebėti. Kiekviena tauta kuria savo istoriją pati, pati ją išgyvena žemiškame kelyje, pati sulaukia dangiškų vaisių. Tad norisi šiandien širdimi paklausti poeto Just. Marcinkevičiaus žodžiais: "Lietuva, kur tu eini?" Juk visos tautos išganymo vyksmas istorijoje yra esminė Dievo užmojo žmonijos išganymo dalis. Ar įsiklausome, ką šiandien mums taria Kristus skaudžioje mūsų laikmečio kryžkelėje? Atsakymu skaudžiai menasi, kai "prisiartinęs prie Jeruzalės ir išvydęs miestą, Jėzus verkė... O, kad tu šiandien suprastum, kas tau atneša ramybę..." (Lk 19, 41-42). Gal šiuos žodžius šiandien taria ir mums? Visus mus apglėbia beribė Dievo meilė. Visi, kurie bėdos, skausmo ištikti, sugniūžtame po savo našta, mažučiai ir bejėgiai... Menkumą myli ir glaudžia Jo meilė, stiprina Viltį, kelia tikėjimą. Juk ir mūsų visų šiandienos skausmas gimdo dvasios sparnus, Dievo dovanotus.

Tik reikia to nusipelnyti. Kaip reikia šiandien to mano pavargusiai žemelei. Religija tampa pačiu patikimiausiu inkaru skaudžiuose istorijos verpetuose. Tik ar ieškome šio dialogo tarp Dievo ir tautos? Kol to nepajausime, tuo negyvensime – vargsime ir klupsime, ieškosime ir prarasime... Patys nesuprasime, kodėl tokie skaudūs pakelės akmenys... Kodėl tokia neskalsi pačių išauginta duona, kodėl taip greitai pamirštami dvasios turtais nuskaidrėję tėvų namai, kodėl taip lengvai pasiklystama tarp melo ir tiesos, tarp žodžio ir darbo, tarp maldos ir gyvenimo... Kaip brangenybė mūsų dienoms prisimena kunigo K. Trimako žodžiai: "Jei Esančiojo tiesa žmogui yra šviesa, tai Jo gėris yra turtas" (Asmenybės raida gyvenime. 322 psl.). Tai pati brangiausia dovana. Tik į ją reikia eiti, ja gyventi, ir ji tampa gyva ausyse. Tuo nušvis mūsų dienos, mūsų Lietuvėlė... Villiamas Jamesas liudija: "Meilės, pasišventimo, kantrybės, drąsos aukščiausi sparnai, kuriems žmogaus prigimties sparnai bet kada yra buvę išskleisti, yra įvykdomi dėl religinių idealų". Tik atsiliepę į Dievo Meilę, galime pasiekti savęs kaip asmenybės, savo tautos, o kartu ir valstybės brandos pilnatvę, išbaigtumą. Apaštalas Paulius savo laiške galatams rašė: "Kas sėja savo kūnu, tas iš kūno pjaus pražūtį, o kas sėja dvasia, pjaus amžinąjį gyvenimą!". Tad "nepailskime daryti gera visiems, jei neaptingsime savo metu, pjausime derlių. Tad, kol turime laiko, darykime gera visiems, o ypač tikėjimo namiškiams" (Gal 6, 8-10). Ir neatskiriama dieviškos gyvybės gija mūsų gyvenimą apjungia: Viltis, Tikėjimas, Meilė. Tai – brangiausia dovana mums, mūsų tautai, mūsų valstybei. Jų šviesoje, po Esančiojo Palaima pražysta pilkas lauko grumstelis, amžinu gyvybės pradu pro įkaitusį grindinio gruntą kalasi žolelė, žmogus pakelia galvą nuo kasdienio vaišių stalo, ieškodamas dangiškos amžinosios duonos, meile sušildo skausmo prislėgtą, aušta dienos, nepermaldaujamai artinasi kiekvieno vakaras... Po Esančiojo Palaima gyvybe alsuoja birios laiko dulkelės, nušvitusios pažinimo džiaugsmu, atradimo gilumu... Jos nušviečia trapią mūsų būtį, skaudžius tautos klaidžiojimus istorijos kryžkelėse, pažinimo klystkelius... Laiminga tauta, pažįstanti Dievą. Širdimi prabilkime, dvasia išgirskime, kad po Jo, Esančiojo Palaima auštų mūsų ir mūsų Lietuvėlės rytai ir dienos, viltys ir svajonės, žodžiai ir darbai...Tegul kiekvienas mūsų margą tautos jūrą sušildo savu tikėjimu, viltimi ir meile... Tegul visi šie dieviškos dovanos upeliai susilieja į vieną Dievo Plano vyksmą mūsų Tautos istorijoje. Tegul...

Tu tokia mažutė mano širdyje. Tokia didelė ir teisi po Aukščiausiojo Palaima, tokia graži dvasios sparnais, išaugusiais skaudžiomis dejonėmis, vargais vargeliais, tremtinio ašaromis, emigranto padalinta širdimi, likusiųjų sudiržusiomis rankelėmis... Tu tokia brangi artimųjų atsiminimo kryželiais nubėgusi Dzūkijos kalneliais, Suvalkijos lygumomis, Žemaičių aukštumose, Aukštaitijos ežerų paunksmėmis... Tu tokia miela senųjų namų dvasia, užstalės senu Dievu, tėvų palaima raikant duonos kepalą... Čia dar gyvi senųjų lietuvių dvasios šuliniai, virš kurių gyvi plevena laiminantys Kristaus žodžiai:

"O kas gers vandenį, kurį aš duosiu,
tas nebetrokš per amžius,
Ir vanduo, kurį jam duosiu,
taps versme vandens,
trykštančio į amžinąjį gyvenimą.

(Jn 14).

Atsigerk, Lietuva, iš šio šaltinio, atsigerk ir eime...

Tik tokią aš įsivaizduoju tavo ateitį, mano vargeli, mano džiaugsme, mano gyvenime, Marijos žeme...

TIKĖJIMO GALIA

Spyglys

Žmogus save laiko šios žemės šeimininku. Per ilgą žmonijos gyvenimą labai pasikeitė jos buitis; prisigamino įvairiausių įrankių, mašinų, įrengimų, pasistatė gerus būstus, nutiesė gerus kelius, augina brandžius derlius ir t.t. Žodžiu, labai pagerino, pa-įvairino savo egzistenciją – tapo, kaip sakoma, civilizuotu, kultūringu. Tokiu save laiko šiandieninis žmogus, bet ar taip ištikrųjų yra ?

Taip, žmogus padarė didelę pažangą buityje, tai akivaizdu. Bet kodėl jis taip baisiai prišiukšlino savo būstą – žemę, užteršė apnuodijo atmosferą ir pats tapo fiziškai ir dvasiškai paliegęs?

Kokios gi priežastys vertė žmogų taip nusikalstamai elgtis su gyvąja gamta, jos turtais?

Visos bėdos sklinda iš žmogaus vidinio pasaulio, jo gyvenimo sampratos. Sparčiai kylant gyvenimo pažangai, žmogaus dvasinis pasaulis vis labiau ir labiau ėmė atsilikti, stabarėti. Įvairiausi buities daiktai – mašinos, įrengimai, gražūs pastatai ir pan. palaipsniui užgožė dvasinius poreikius. Žmogus tapo ne daiktų naudotoju, bet jų vergu. Kartu ėmė blėsti ir tvirtas tikėjimas, virsdamas šaltomis, abejingomis apeigomis, papročiais. Tenka pripažinti, kad vyksta žmonijos fizinė ir dvasinė degradacija. Keista, bet gerėjant gydymo priemonėm, vis daugiau atsiranda sunkiai sergančių ligonių. Argi tai nerodo, kad dvasinė žmogaus būsena gana artimai susieta su jo medžiaginiu kūnu? Pirmiausiai reikia gydyti žmogaus sielą, tada ir jo kūnas ims sveikti. Ne veltui sakoma, kad nuolatos blizginant tik išorę, vidus ima tamsėti. Ir atvirkščiai: – šviesinant vidų, išorė ima blukti.

Kas yra tikėjimas? Tikėjimas tai yra gyvenimas Dievo Kūrėjo globoje. Tikėjimas yra logiška tikėjimo dvasioje išreikšta visų mumyse ir aplink mus vykstančių reiškinių analizė, samprata. Dauguma žemės gyventojų išpažįsta Kristaus mokslą-krikščioniškąjį tikėjimą, kuris savo skelbiamomis tiesomis yra labiausiai artimas paprasto žmogaus protui ir širdžiai. Dešimt Dievo įsakymų – mūsų gyvenimo pagrindas, kelrodis. Tiesa ir Meilė yra pačios didžiosios mūsų gyvenimo vertybės, kurių negali atimti arba sunaikinti jokie ginklai, kankinimai. Tai aiškiai parodė šio amžiaus istorinės kataklizmos. Neturėdamas tikėjimo jausmo, žmogus netenka ir savo tikrosios paskirties šioje žemėje. Todėl tarp tikinčiojo ir netikinčiojo yra didžiulis skirtumas.

Tikėjimo tiesų arba religijų yra daug. Beveik visos jos išpažįsta vienintelį Dievą Kūrėją. Todėl nereikėtų būti joms nesutaikomu priešininku. Tikėjimo priešininkai yra materialistai – ateistai, kurie savo klaidingu elgesiu pridaro daug bėdų Žmonijos gyvenime. Jų gyvenimo idealas – turtas. Savo gyvenimo prasmės šitie žmonės ieško medžiagose. Bet gyvenimas rodo, kad iki šiol dar niekam nepavyko surasti tikrosios laimės piniguose, daiktuose. Gyvenime daugelis siekia karjeros, tikėdamiesi atlikti kažkokius itin svarbius darbus ir pasiekti pačią gyvenimo viršūnę – tariamą laimę. Bet ta laimė dažniausiai būna panaši į gražų miražą: kuo labiau artėji prie jos, tuo toliau ji traukiasi, kol pagaliau visai išnyksta...

Šiandien nemaža mūsų visuomenės dalis apimta vieninteliu troškimu – kuo greičiau praturtėti. Jie tiki, kad turėdami daug pinigų, bus laimingi. Todėl ir grobia pinigus įvairiausiais būdais, išviliodami, plėšikaudami, žudydami. Negali būti, kad panašiais būdais įsigyti pinigai kam nors atneš laimę. Daugelis tokių žmonių, tenkindami turto troškulį, tragiškai užbaigė savo žemiškąją kelionę. Kiti kankinasi suluošinti, praradę sveikatą arba leidžia gyvenimą už grotų. Siekta laimė pavirto skaudžia gyvenimo ironija.

Mūsų tautos istorija aiškiai parodo, ką reiškia valstybės gerovei visuomenės narių dvasingumas. Po labai ilgos virš šimto metų trukusios carinės priespaudos, 1918 m. atkūrusi savo Nepriklausomybę, Lietuva labai greitai atsigavo ir dvasiniu, ir materialiniu atžvilgiu. Atsigavo dėka aukštos dvasinės kultūros inteligentų, užėmusių šalies vyriausybės postus, administratorių vietas. Nors kraštas buvo labai nualintas – trūko maisto, drabužių ir kitų pragyvenimo reikmių, bet visuomenės vieningumas, sąžiningumas, darbštumas ir laisvės siekis labai greitai atstatė normalų gyvenimą. Valstybės ir laisvės ginti stojo tūkstančiai savanorių. Daugiausia tai buvo paprasti, bet labai dvasingi Lietuvos kaimų, bažnytkaimių berneliai. Kupini meilės Tėvynei šie prastai aprengti ir menkai pavalgydinti jaunuoliai sugebėjo apginti savo kraštą nuo priešų. Štai ką reiškia sunkiais valstybės gyvavimo momentais dvasinė žmonių stiprybė, tvirtas tikėjimo jausmas. Tais sunkiaisiais laikais žmonės nežinojo, kas yra melas, sukčiavimas, prievarta, girtuokliavimas. Pagrindinis transportas tada buvo arkliuko traukiamas vežimas. Pasakykit, kokią naudą mūsų Tėvynei dabartiniais metais davė tie šimtai tūkstančių tviskančių importinių automobilių. Ar tas dažniausiai nusikalstama veikla gautais pinigais įsigytas transportas nors per milimetrą pagerino mūsų valstybės dvasinę kultūrą? Kas iš tų įmantrių, puošnių rūmų, aptvertų aukštomis, aklinomis tvoromis – atskirtų nuo pasaulio, jeigu juose dažniausiai gyvena – slepiasi kažkokie piktavaliai monstrai?

Pažaislio vaizdas iš rytų pusės.

J. Grikienio nuotr.

Ką bekalbėti apie dabartinį jaunimo dvasingumą, jeigu pats valstybės vadovas religiją, viešai vadina mistika. Vyriausybė su savo institucijomis susirūpinusi tik ekonominėmis problemomis. Atrodo, kad jiems, visuomenės dvasinis nuosmukis nevertas rimtesnio dėmesio. Valstybės tvirtumo pagrindas turėtų būti pirmiausiai dorovinis – dvasinis išprusimas ir tik po to ekonominė gerovė. Per ilgą sovietinės okupacijos laikotarpį įgytas vien materialinis požiūris į gyvenimą, tikriausiai bus ilgas ir sunkus mūsų gyvenimo laikotarpis. Geros valios, tikintiesiems žmonėms aišku, kad negalima sukurti teisingo, gražaus gyvenimo, neatstačius suniokotos dvasinės piliečių sampratos.

Kiekvienam mąstančiam žmogui negali nekilti klausimų: kas jis yra, iš kur atėjo ir kur nueis? Kokia gi tikroji gyvenimo esmė ir prasmė?

Per visą žemiškąją būtį daugybė šviesių protų ieško atsakymo į žmogaus, kaip sąmoningos būtybės, kilmę ir jo paskirtį šiame

žemiškame gyvenime. Įvairūs šių klausimų atsakymai — aiškinimai daro didžiulę įtaką ne tik atskiroms žmonių grupėms, bet ir visai tolimesnei žmonijos raidai bei gamtai. Neteisingas, abejotinas arba tiesiog nedoras sprendimas kokio nors buitinio reikalo sukelia neigiamą reakciją kitaip mąstantiems žmonėms, daro žalą aplinkai. Tarp žmonių, gamtoje ir visatoje, viešpatauja Kūrėjo įdiegta tvarka, harmonija, grožis, periodiška kaita ir t.t. Pažeidus bet kur kokius nors dėsnius, atsiranda žaizdos. Atsivėrusios negydomos arba negyjančios žaizdos kiekvieną būtybę veda prie žūties. Todėl gyvenimo sampratos vaidmuo turi didelę, o kai kada ir lemiamą reikšmę žmonijai, gyvūnijai, visai aplinkai. Štai kodėl per visą žmonijos egzistenciją vyksta arši kova tarp įvairiausių ideologijų–gyvenimo būdo pasirinkimo teoretikų. Tiesos ir apgaulės jėgų susirėmimuose neretai laimi blogis. Laimi todėl, kad šių jėgų veikla dažniausiai būna įžūli, lydima smurto, prievartos. Dėl to iš gyvenimo dumblo į paviršių iškyla įvairūs apsišaukėliai, skambūs idėjų skelbėjai, tautų, nacių "gelbėtojai" diktatoriai. Keletas ypač žiaurių didžiojo Blogio monstrų pasireiškė šiame dvidešimtame amžiuje. Jų baisios veiklos pėdsakai dar ilgai išliks žmonių sąmonėje ir gamtoje.

Gėrio idėjos turėtų būti skiepijamos į žmogaus dvasią nuo pat ankstyvos jaunystės. Tuomet bręstančios asmenybės siela būna imliausia gėrio apraiškoms. Mažo vaikelio atvirumas, naivumas – pati geriausia dirva gėrio daigų išauginimui. Tiesos, dorovės ugdymas nuo mažų dienų turi lemiamos reikšmės tolimesniam asmenybės vystymuisi.

Sunku pakeisti subrendusio žmogaus įsitikinimus, kurių jis dažniausiai laikosi iki gyvenimo pabaigos. Tik dideli dvasiniai sukrėtimai, gyvenimo lūžiai neretai atveria akis amžinųjų, tikrųjų tiesų-vertybių pažinimui, kurių jis nežinojo ar nenorėjo žinoti. Toks dvasinis praregėjimas, atsivertimas įvyksta su žmonėmis, dar visiškai nepraradusiais Tiesos ieškojimo jausmo.

Priartėjome prie dvidešimtojo amžiaus pabaigos. Šis laikotarpis turėtų atitikti žmogaus žemiškosios kelionės trukmę. Bet gaila, kad dauguma žmonių savo misiją žemėje užbaigia žymiai anksčiau... O ką gero padarė žmonija savo tobulėjimui, taikai ir ramybei tarp rasių, tautų – tarp pačių žmonių? Ar yra pasiekta bent kiek žymesnės pažangos Tiesos, Meilės ir Santarvės labui? Deja, žmonija šioje srityje neturi kuo džiaugtis.

Šiame amžiuje sukurta, ištobulinta milžiniška pramonė įvairiausių žmonijos naikinimo priemonių, ginklų. Pagaminti milžiniški kiekiai brangiausių, baisiausių, globalinio-masinio naikinimo ginklų, kuriais per keliolika minučių galima sunaikinti žmoniją su vaisais statiniais ir gamtą. Štai kam panaudotas pagrindinis žmogaus darbas ir protas! Pramonės gamyklos labai užteršė žemės paviršių ir net atmosferą. Esant tokiai padėčiai, nekelia džiaugsmo ir tie buities pagerinimo pasiekimai transporto, susisiekimo, ryšių, gamybos ir kitose srityse. Tuo tarpu vidinis dvasinis pasaulis sustabarėjo, sunyko ir labai atsiliko nuo bendros gyvenimo pažangos. Sunku nuspėti, ar ilgai tęsis dvasinis sąstingis, degradacija. Nuo to priklauso tolimesnio žmonijos gyvenimo sėkmė. Visa tai kelia pagrįstą susirūpinamą dėl ateities. Kas atves žmoniją į tikrąjį gyvenimo kelią – meilę, pagarbą ŽMOGUI ir visai VIEŠPATIES KŪRINIJAI?

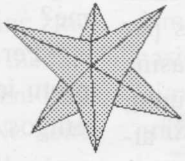

Kaip tapti Dievo vaikais

CHIARA LUBICH

"Visiems, kurie jį priėmė, jis davė galią tapti Dievo vaikais" (Jn 1,12).

Tai yra didi naujiena, kurią Jėzus paskelbė žmonijai, kad mes galime tapti Dievo vaikais jo malonės dėka.

Bet kodėl ir kam toji malonė duodama? "Tiems, kurie jį priima" ir tiems, kurie jį priminės per amžius. Mes privalome priimti Jėzų su tikėjimu ir meile, tikėdami, kad jis yra mūsų Išganytojas.

Bet stenkimės suprasti ir tą gilesnę prasmę, ką reiškia būti Dievo vaikais.

Tik pažiūrėkime į Jėzų, Dievo Sūnų, ir jo santykius su Tėvu, kai jis meldė Tėvą, visiškai juo pasitikėdamas su beribe meile, vadindamas jį "Aba, Tėve".

Nežiūrint visų sunkenybių, nuo to laiko, kai jis atėjo ant žemės dėl mūsų, jis nepasitenkino būti vieninteliu tokioje ypatingoje padėtyje, mirdamas už mus ir atpirkdamas mus, jis padarė mus Dievo vaikais, savo broliais ir seserimis. Ir per Šventąją Dvasią jis duoda mums malonę būti Trejybės širdyje, taip kad mes taip pat galime kartoti tą patį dievišką meldimą: "Aba, Tėve!" (Mk 14, 36; Rom 8, 15). O tos pagalbos meldimas duoda mums jo apsaugos tikrumą, pasitikėjimą, dievišką paguodą, tvirtybę ir stengimąsi viską vykdyti uoliai ir ryžtingai, ypač kai žinome, kad esame mylimi.

"Visiems, kurie jį priėmė, jis davė galią tapti Dievo vaikais".

Mus vienija su Kristumi krikštas, kurio metu mes gauname ir jo malonę.

Be to, ši Evangelijos ištrauka parodo mums, kaip mes turime gyventi būdami Dievo vaikais, pagal Jo duodamą išmintį veikliai, energingai ir ryžtingai, viską kasdieną vykdydami uoliai ir nesiliaujančiai. Iš tikrųjų, mes ir privalome "tapti Dievo vaikais".

Mes bręstame augdami kaip Dievo vaikai, jei atsiliepdami jo dovanai, kurią jis mums yra davęs, vykdome jo valią, susumuotą, jo meilės įsakyme: mylėk Dievą ir artimą.

Priimti Jėzų reiškia jį matyti kiekviename artime. O jie juk yra ypač tie artimieji, su kuriais mes bendrąujame ir palaikome ryšius. Jie turės galimybę pažinti Jėzų ir tikėdami galės pastebėti mūsų meilėje jiems tą šviesos atspindį, tą džiaugsmingą ir beribę Tėvo meilę.

"Visiems, kurie jį priėmė, jis davė galią tapti Dievo vaikais".

Toji abipusė meilė, taipgi žinojimas ir gyvenimas, kurie vienija Sūnų su Tėvu ir Dvasia, įsišaknys taipgi ir mumyse. Tad mūsų malda: "Aba, Tėve" bus visuomet mūsų lūpose.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius.*

GERUMO ABĖCĖLĖ

Antanas Marčiulaitis

Gėrio ir blogio dvikova prasidėjo kartu su žmonija. Pirmieji mūsų tėvai Adomas ir Ieva buvo paženklinti dieviškojo gerumo aureole, bet piktosios dvasios veikimu jų gerumą nugalėjo blogis: pažeidė Dievo valią, prarado rojų ir ne tik sau, bet ir visai žmonijai uždėjo vargo ir kančių naštą. Kaino asmenyje pasireiškęs blogis negalėjo pakęsti brolio Abelio gerumo, parodyto aukojant Viešpačiui auką. Todėl iš pavydo, kad Abelio aukos dūmai kilo į viršų, o Kaino sėdo žemyn, pastarasis užmušė brolį.

Dievas kaip absoliutus Gerumas kantriai laukia ir iš mūsų kasdienio gerumo, pasireiškiančio įvairiomis formomis. Dievas negali toleruoti bet kokio blogio, tuo labiau išeinančio iš žmogaus piktavališkumo.

Kadangi gėris ir blogis yra dvi diametraliai priešingos sąvokos, tai negali būti jokios kalbos, jokių filosofinių išvedžiojimų apie jų sutaikomumą. Kiekvienas logiškai mąstantis žmogus gali tai patvirtinti. Kita vertus, tame pačiame žmoguje neretai susipina gėris su blogiu. Tikras gerumas reikalauja fizinių ir dvasinių pastangų, pasiaukojimo, tvirtos valios bei ryžto. Tuo tarpu blogiui suvešėti žmogaus širdy, mintyse, žodžiuose ir darbuose šitų psichinių savybių dažniausiai nereikia. Be to, blogis turi viliojančią galią. Todėl silpnavalis, nesavikritiškas žmogus lengvai jam pasiduoda. Blogis tarsi apgaulingas miražas žmogų, ypač neturintį savo gyvenimo kely patikimo kompaso – sąžinės, nuveda į pražūtį.

Palikdami blogį nuošaly (jam nagrinėti reikėtų atskiros studijos), sustokime kiek ilgėliau prie gerumo temos. Visapusiškai ir teisingai įsisąmoninus gerumo sąvoką, bus galima lengviau suprasti ir blogio apraiškas, jų pavojingumą bei tragiškas pasekmes.

Kas gi yra tasai gerumas ir kaip jis pasireiškia? Glaustai atsakyti į šį klausimą būtų galima taip: tai savęs atidavimas kitiems, tai toks elgesys ir bendravimas su kitais, kokio pats norėtum iš kitų. "Kiek žmoguje gerumo, tiek jame ir gyvenimo", – sakė R. Emersonas. Jei savo gyvenimą, savo bendravimą su aplinkiniais žmonėmis grindžiame gerumu, jei jų labui aukojame savo sugebėjimus, darbus, kūrybą, – mes gyvename turiningą ir prasmingą gyvenimą. Be to, paliekame kitiems savo gerumo pėdsakus, kuriais jie seks kelyje į tobulėjimą. O tai jau didelis dalykas, kuris neliks Dievo nepastebėtas.

Kūrėjo gerumas pasireiškia kiekviename jo kūrinyje. Jo gerumas davė žmogui viską, ko reikia jo žemiškajam gyvenimui, o taip pat davė laisvą valią pasirinkti kelią į amžinybę. Įspūdinga pasaulio harmonija, stulbinantis jo didingumas, nepaprastai išmoningai ir be perstojo vykstantys gamtoje sąryšiniai procesai – visa tai atsispindi begaliniame Dievo gerume. Gaila, kad žmogus, kartais neapdairiai ar net godžiai imdamas iš gamtos visa, kas palaiko jo būtį ir praturtina buitį, užmiršta jos dosnumą, įprasmintą Dievo gerumu. Ar nesušuks toks žmogus gyvenimo saulėlydyje, jog galėjo daug gero padaryti, ir miršta nepadaręs nieko gero?

Progų gerumui pasireikšti yra labai daug, tik ne visada mes jomis naudojamės. O juk visi žinome, kad blogį įveikti galima tik gerumu (vince in bono malum) – štai toks svarbiausias mūsų gyvenimo uždavinys. Gerumas – tai tokia dvasinė jėga, kuri silpną padrąsina, klystantį grąžina į tiesos kelią, abejojančiam suteikia pasitikėjimo, užkietėjusią širdį suminkština, neviltyje skęstantį pakelia ir suteikia jo dvasiai sparnus, pykčiu ir neapykanta degantį atvėsina.

Iš daugybės gerumo požymių pabandysiu kai kuriuos bent trumpai nušviesti.

Nuolankumas

Nuolankus žmogus visada nusileis kito užsispyrimui, suras kompromisą ginčuose, pasvers kiekvieną savo žodį, kad jis nebūtų per stiprus ir neįžeistų pašnekovo, ramiai išklausys oponento nuomonę, švelniai ir taktiškai pataisys netiesą sakantį. Tik jokiu būdu nesistengs brutaliai įrodinėti savo teisumo. Nuolankus žmogus yra kartu ir švelnus, malonus.

Nereikia nuolankumą tapatinti su pataikavimu. Pataikūnai stengiasi dirbtinai įsiteikti, turėdami egoistinių siekių. Pavaldinys, pernelyg įsiteikdamas viršininkui, neretai atsiduria išdaviko vaidmenyje. Pataikūnų, kaip rašo savo atsiminimuose buvę kaliniai ir tremtiniai, pasitaikydavo labai dažnai. Jie skųsdavo kitus kalinius, kad įsiteiktų viršininkams ir įgytų pasitikėjimą.

Išdidūs, pasipūtę žmonės nuolankumą paprastai laiko silpnumo išraiška. Pasipūtimas, savęs iškėlimas virš kitų yra tuščios garbės vaikymasis, todėl neabejotinai tampa nuolankumo antipodu. Pasipūtėliai rečiau suranda draugų ir vienminčių, savęs iškėlimu ir šiurkščiu elgesiu atbaido net ir nuolankiuosius.

Nuolankumas – tai ramybės oazė, tai taikos garantas ir visos žmonijos laimės laidas.

Paslaugumas

Paslaugus žmogus niekada nelaukia užmokesčio ar kitokio įvertinimo. Jis visada randa progų padėti, pagelbėti: autobuse užleis sėdimą vietą pagyvenusiam, nėščiai moteriai, mažam vaikui, invalidui; pasisiūlys panešėti sunkų nešulį; patarnauti ligoniui; metęs net neatidėliotinus darbus, skubės gesinti degantį kaimyno namą; savo automobiliu pavežės pėsčiąjį, neimdamas iš jo už paslaugą nė cento... Tokį žmogų vadiname altruistu.

Altruisto priešingybė yra egoistas, mylintis tik save, matantis ir girdintis tik tai, kas jam pačiam naudinga. Savimeilė nepastebi kitų, nes ji užsiėmusi tik savimi. Savimeilis žmogus negali kitų mylėti, nes visas meilės atsargas pasilieka sau. Toks žmogus vis tolsta ir tolsta nuo kitų, pats to nepastebėdamas. "Prisiartino prie mūsų siela, reikalinga pagalbos, bet atrado mus taip įsigilinusius į savo reikalus, kad svetimi mums visai nerūpėjo". (Filipinietis Tėvas Faberis). Neduok Dieve, kad pagalbos šaukianti siela ir nesulaukusi mūsų dėmesio pasitrauktų nuliūdusi!

Santūrumas

Tai dorinė savybė, kurios, deja, daug kam pritrūksta. Susivaldyti pokalbiuose, kad neprasiveržtų daugžodžiavimas be turinio ir kad neimtum jo sraute dominuoti, neleisdamas kitiems savo minčių pareikšti; susivaldyti valgant, kad neatrodytų, jog valgymas yra tavo gyvenimo tikslas; būti santūriam pasigyrimuose ar dejonėse, kad neatrodytų, lyg be tavęs niekas daugiau nėra vertas pagyrimo ar nepatiria nesėkmių; susivaldyti nuo pavydo, kad kitam geriau sekasi, kad gabesnis ar turtingesnis už tave; susitvardyti užplūdus pykčio protrūkiams... Jei šiais ir daugeliu kitų atvejų sugebi būti santūrus, pajėgi valdyti savo "ego" - tu jau tobulėji. Santūrumas toli pranoksta aukštą tarnybos postą ir išsimokslinimą, išorinį grožį ir turtingumą.

Daug santūrumo pavyzdžių randame Kristaus gyvenime ir veikloje, bendraujant su žmonėmis. Jame kaupėsi visas dieviškosios savybės, bet jis jomis nesididžiavo. Darė stebuklus, bet nesireklamavo, net įspėdavo žmones, kad negarsintų jo stebuklų...

Nusižeminimas ir kuklumas

Ši savybė anaiptol nerodo žmogaus silpnumo ar baimės. Ar ne maloniai nuteikia aukšto pareigūno nusileidimas iki gatvės šlavėjos, kiemsargio, apskurusio piemenėlio lygio? Nusižeminęs ir kuklus žmogus nerūšiuoja žmonių į kilminguosius ir prasčiokus. Jis visuose mato tą patį Dievo paveikslą. Tik neišmanėliai skirsto

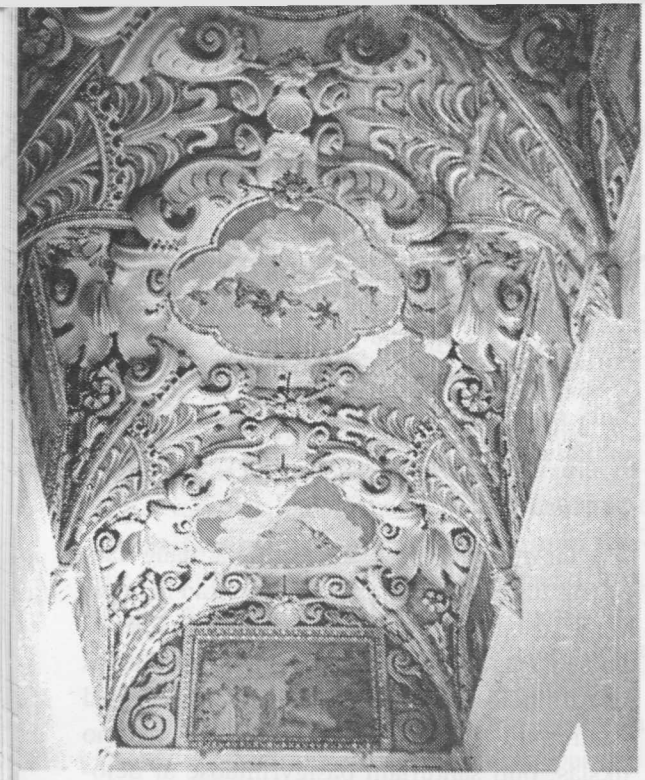

Pažaislio zakrastijos koridoriaus skliaustų fragmentas.

J. Grikienio nuotr.

visuomenę į socialines, politines, turtines ir kitokias kategorijas, pagal kurias į vienus žvelgia su gaidžio išdidumu, prie kitų kaip lipšnūs katinukai glaudosi.

Teko patirti, kaip ką tik "iškeptas" leitenančiukas pasikėlė į puikybę, pasidarė išdidus ir valdingas. O štai jo generolas parodė tikrą žmogiškąjį kuklumą, paprastumą, su visais buvo taktiškas, su visais vienodai bendravo. Mokinukas, vos spėjęs "pauostyti" mokslo pradmenų, įsivaizduoja viską išmanąs, todėl ir užriečia nosytę; o mokslų daktaras prisipažįsta dar daug ko nesuspėjęs sužinoti. Vyskupas iškilmingose vaišėse pasisodino šalia savo motiną, paprastą, kukliai kaimiškai apsirengusią moterėlę, nenutuokiančią apie stalo etiką, nesugebančią suregzti sklandesnio sakinio. Tačiau dėl jos prasčiokiškumo garbingas Bažnyčios hierarchas nė kiek nesijaudino. Panašių pavyzdžių, bylojančių apie žmogaus kuklumą, galima rasti begales.

Kuo labiau žmogus nusižemina, tuo labiau jis darosi didingai kilnus. O pasipūteliai, atvirkščiai, save tik sukarikatūrina.

Dėmesys kitiems

Pernelyg susirūpinę savimi, pamirštame kitus, belaukiančius mūsų patarimo, pagalbos ar užuojautos. O juk tikro gerumo užduotis – daryti artimo gyvenimą lengvesnį. "Ką padarėte vienam iš mažiausių mano brolių – man padarėte", – mokė Kristus. Štai kaip apie dėmesį žmonėms, apie rūpinimąsi jų dvasiniais ir materialiniais reikalais yra pasakęs Levas Tolstojus: "Kuo daugiau žmogus duoda kitiems žmonėms ir mažiau reikalauja sau, tuo jis geresnis; kuo mažiau duoda kitiems ir daugiau reikalauja sau, tuo jis blogesnis".

Nuoširdus dėmesys žmogui turi neįkainojamą vertę: vargstančius ne tik paguodžia, bet ir suteikia jėgų, pasitikėjimo ir vilčių. Išmalda gali būti ir kukli, bet jei sušildyta gerumo, ji tampa didele vertybe.

Prisiartinau prie senuko, kantriai tūnančio laiptų kamputyje su ištiesta ranka. Kita ranka, matau, šluosto ašaras. Klausiu, gal šalta ar ką skauda. Senukas pro verksmus prabilo: "Va ką tik viena ponia įbruko man į saują penkis litus. Tai labai daug. Kartais per visą dieną tiek neprisirenku. Bet manęs tas penklitis nešildo". "Kodėl?" – susidomėjau. Senelis giliai atsidusio, bailiai apsidairė ir tarė: "Ta moteriškė mane išvadino valkata, apsimetėliu, girtuokliu ir dar prikišo, kad trukdau žmonėms laisvai vaikščioti, eičiau kur į nuošalę". Taigi vargšui seneliui ta ponios auka pasidarė nemaloni. Ar ne labiau jis būtų vertinęs jos šiltus užuojautos ir paguodos žodžius, nei pinigus? Nevaldomas liežuvis lyg ugnis išdegina kiekvieno žmogaus širdyje nenykstančias žaizdas.

Jei skirtume vieni kitiems nuolatinį dėmesį, padėtume įveikti sunkumus, nuliūdusius paguostume, skausmų kankinamus suprastume ir užjaustume, vargstantiems padėtume – pasaulis žymiai prašviesėtų, ramybė ir palaima suklestėtų.

Kantrumas

Žmonės, išsekinti gyvenimo tempų, politinių ir ekonominių permainų, be to, stokojantys tinkamo auklėjimo ir saviauklos, pasidarė nervingi, nesusivaldantys, priekabūs. Dėl menkniekio supyksta, šeimose dažnos rietenos. Žodžiu, žmonėms trūksta kantrumo. O be jo sunku adaptuotis, kitaip tariant, prisitaikyti prie naujų sąlygų, be jo sunku išlaikyti dvasinę pusiausvyrą.

Kantrybė – tai viena būdingesnių tvirtos valios išraiškų. Nekantrus, bevalis žmogus pasiduoda jausmų antplūdžiui, o jų iškrovimui panaudoja dažnai neleistinas priemones: piktą, užgaulų žodį ar fizinę jėgą.

Kantrybę galima ir reikia išsiugdyti. Žinoma, tam reikalingos valios pastangos, dvasinė stiprybė. Kai žmogus nesugeba tvardytis, negalima sakyti, kad jis pasižymi gerumu, nors kitos gerumui būdingos savybės jame būtų ir stipriai išreikštos. Su tokiu žmogumi nemalonu bendrauti.

Atlaidumas

"Ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams" – kasdien kartojame šiuos maldos žodžius. O ar vykdome?..

Sunku palaužti savo ambiciją ir paslėpti nuoskaudą, kai mus kas nors įžeidžia ar pažemina. Įžeidimo žaizda ilgai išsilaiko širdy. O vis dėlto reikia save tramdyti, kad oponento ištartas piktas įskaudinantis žodis negrįžtų jam iš mano lūpų bumerangu. Kristus skaudžiai nuplaktas, niekintas, žemintas, pagaliau prikaltas prie kryžiaus, neparodė jokios neapykantos priešams ir tik meldė savo Tėvą: "Atleisk jiems, nes jie nežino, ką daro".

Nutylėjimas ir nuoskaudos paslėpimas savaime nuginkluoja įžeidėją. Tik tada, kai abi pusės ima liežuviais talžytis, emocijos taip įkaista, kad neretai visa tai baigiasi fizinės jėgos panaudojimu. (O ar mažai pavyzdžių, kai plūdimosi finale net nužudoma?!)

Jei pasaulyje vyrautų atlaidumas, išnyktų tarp tautų konfrontacijos, neįsiliepsnotų karai. Tik atlaidumu ir romumu galima išsaugoti taiką.

Pagarba

Įspėjame blogai darantį – vadinasi, jį gerbiame. Paguodžiame nelaimingą – tuo pačiu parodome, kad jį gerbiame. Sušelpiame neturtingąjį, ir jis supranta, kad mes jį gerbiame ir mylime. Parodome savo dėmesį, prieraišumą, kitam atleidžiame, jei mums nusikalto, suraminam, jei prislėgė liūdesys – jis žino, kad mes jį gerbiame.

Šiandien, deja, pagarba žmogui pasidarė lyg ir nemadinga. Skaudu, kad nepagarbą žmogui rodo ne tik eiliniai piliečiai, bet ir valdžios viršūnės. Nuskriaustas, pažemintas ir nuskurdintas žmogus valdžioje esančių ir solidžius atlyginimus gaunančių vyrų lyg ir nepastebimas. Argi tai pagarba žmogui, jei jam skiria tokias pensijas, iš kurių net minimaliai pragyventi sunku, nors tasai žmogus daug metų ir galbūt sunkiai dirbo, kad užsitikrintų sau ramią senatvę? Argi tai pagarba žmogui, jei vangiai kovojama prieš alkoholizmą, narkomaniją, seksą, jei nesiima ryžtingų priemonių mafijai, korupcijai ir kitoms blogybėms pažaboti? Taip ir norisi visu balsu šaukti: daugiau pagarbos žmogui!

Į gerumo pilnatvę įeina ir tokios kultūringo žmogaus savybės kaip mandagumas, nuosaikumas (saiko turėjimas), orumas...

Siekimas būti geresniam reiškia siekimą tobulėti ir artėti prie Dievo. Kiekvieno žmogaus gerumas – tai ne tik raktas į amžinąją laimę, jis lengvina ir aplinkinių gyvenimą, atskleidžia jiems tikrąją gyvenimo prasmę. Gerumas tarsi magnetas traukia prie savęs; jo nuostabi jėga daugiau nusidėjėlių grąžina prie Dievo, negu iškalba, sausi įrodinėjimai. Gerumo perteklius niekam ir niekada nekenkia, priešingai, laimi daugiau sielų amžinajai ramybei ir laimei. Naudokimės gerumo vaisiais – ir mes laimėsime!

■

LIETIMO, MASAŽO, GLAMONĖJIMO GYDOMOJI GALIA

Dr. Juozas Kriaučiūnas

Žmogaus kūno gemalas jau turi kai kurių juslių, o gimstantis kūdikis turi visas jusles, tik kai kurias jų dar patobulina ankstyvoje kūdikystėje ir augdamas. Juslės išlieka visą žmogaus gyvenimą. Į jusles veikiant ar jas jaudinant, iššaukiamas jutimas. Viena tų juslių yra lietimo jutimas. Lietimo juslė yra kūno paviršiuje, kūno padengime, odoje, kuri yra didžiausias kūno organas. Kūno paviršiuje, odoje yra išsėta milijonai lietimo jutimo priėmėjų ar suvokėjų (receptors), pvz.: piršto galas turi jų apie 5 tūkstančius.

Priėmėjai per nervų tinklą perduoda jų pagautą ar priimtą jaudinimą (stimulus) į centrinę nervų sistemą, smegenis, kuriose lokalizuojama jutimo vieta, jutimo pobūdis ir stiprumas ir nusprendžiama reakcija, veikimas ar saviveika į jaudinimą. Jeigu tas jaudinimas yra labai stiprus, tai gali iššaukti skausmą ar net ir jaudinamos kūno dalies pakenkimą, nuo to kenčia visas kūnas, visas organizmas.

Kūno paviršiaus nusėjimas tokia daugybe jutimo priėmėjų rodo, kad kūnui, organizmui jutimas yra labai svarbus, kad lietimo jutimas įtaigauja organizmo reakciją, veikimą palaikyti kūną, organizmą patogiai ir sveiką, ko pasiekiama tik pakankamu jaudinimu, bet ne per stipriu. Į lietimo grupę įeina ir masažas, glostymas ir mylavimas.

Kontroliuojamas, švelnus lietimas organizmo priimamas teigiamai ir dažniausiai džiugiai, kas kelia organizmo, žmogaus nuotaiką, savijautą, o tuo ir sveikatą.

Švelnaus ir malonaus jutimo sukėlimas ypač svarbus naujagimiuose, kūdikiuose ir vaikuose, nes tai yra gera priemonė kelti nuotaiką, malonumą ir sveikatą. Bet ir visokio amžiaus žmonėse lietimu, masažu, glostymu, apglėbimu ir pamylavimu padedama žmogui geriau jaustis, ir tai kelia sveikatą.

Turime pakankamai įrodymų, kad lietimas stiprina sveikatą. Miami universiteto Lietimo tyrimo centre, kur yra ligoninė prieš laiką gimusiems kūdikiams, kūdikių slaugės yra išmokytos masažuoti kasdien tuos prieš laiką gimusius. Tie kūdikiai laikomi inkubatoriuose, kuriuose vidaus temperatūra yra pastovi, oras turi pakankamai drėgmės ir deguonies (tokie kūdikiai yra dar per silpni ir nepajėgūs gyventi kitokioje aplinkoje). Jie maitinami tik tokiems kūdikiams pritaikytu maistu. Masažas atliekamas inkubatoriuje, per jame atidaromą angą, pirštais ar delnais kūnelio braukymu, patakšnojimu ar pamylavimą primenančiais glostymais. Pastebėta, kad kūdikio kūnelis palaipsniui pasilaisvina nuo sustingimo, veidelyje atsiranda pasitenkinimo žymės, kūdikis darosi gyvesnis ir budresnis. Ir kai tokie masažai kūdikiui daromi bent tris kartus per dieną, tai kūdikis daug greičiau auga ir stiprėja. Kūdikius galima greičiau išimti iš inkubatorių ir atiduoti motinų globai. Toks priešlaikinio gimimo kūdikių stiprinimas jau daromas ir daugelyje Amerikos ligoninių.

Panašūs augimo ir sveikatos stiprinimo pažymiai vyksta ir laiku gimusiuose kūdikiuose, kai jie dažniau liečiami, glostomi ir glamonėjami. Net ir skaudėjimai bei kentėjimai glamonėjimu mažinami. Glamonėjamas kūdikis prie motinos krūtinės, o ir ne motinos, dažniau nustoja verkti ir patenkintas glaudžiasi prie glamonėtojo. Lietimas-glamonė per centrinę kūdikio nervų sistemą paveikia organizmą gaminti daugiau skausmus mažinančių medžiagų,

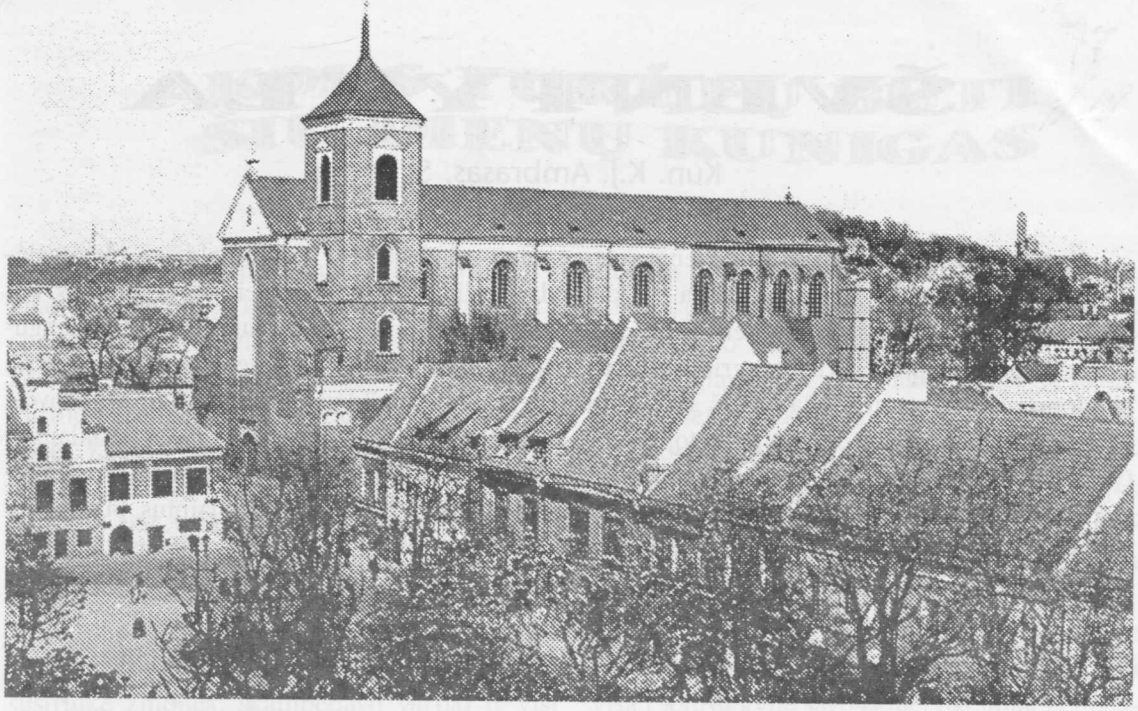

Kauno arkikatedra – bazilika.

J. Grikienio nuotr.

vadinamų endomorfinais, kurie turi morfino galią skausmą malšinti, taip pat palengvinti įtampą ir nuraminti.

Lietimas ir kiti jo pareiškimo būdai: glostymas, masažas, pamylavimas gerinti organizmo sveikatą yra paminėti kinų raštuose prieš 2500 metų, o egiptiečių 2200 B.C. (*Before Christ*, prieš Kristų), taip pat Hipokratas, graikas, garsus gydytojas, teigė masažo naudojimą sveikatai kelti ketvirtame šimtmetyje B.C. Amerikoje dauguma gydytojų žino ir tvirtina, kad kūno braukymas, masažas, o ypač pamylavimas, tinka gydymui visokių amžiaus žmonių. Ypač pastebėta, kad lietimas, apkabinimas ir glamonėjimas senų ir apleistų žmonių juos džiugina, kelia nuotaiką ir stiprina. Slaugos namuose seneliai, ligoniai, besveikačiai ir invalidai, liečiami, apkabinami ar pamyluojami, pastebimai darosi ramesni ir rodo pasitenkinimo žymių, ypač tie, kurie neturi artimųjų, ar artimųjų apleisti. Pergyvenantieji depresiją ar nervinį įtempimą ir turintieji per aukštą ar per žemą kraujo spaudimą ir per dažną ar per retą širdies plazdėjimą lietimu pagelbimi, nes mažinama depresija ir įtempimas, normalėja širdies plazdėjimas ir kraujo spaudimas.

Tačiau gaila, kad daugelis žmonių, ypač Amerikoje, yra prieš lietimą, ypač mažai pažįstamo ar nepažįstamo asmens, net bylas kelia prieš lietusįjį, aiškindami, kad tai yra erzinimas, užgavimas, asmens pažeminimas ir niekinimas, dažnai rišamas su seksualiniu pasiūlymu. Reikia pripažinti, kad Amerikoje, bet ir kituose kraštuose, yra nemažas skaičius menkos moralės žmonių, kurie lietimu mėgina kitą asmenį įtraukti į seksualinį kontaktą. Taigi atsarga yra reikalinga tiek lietimą vykdančiam, kad jis nebūtų suprastas siekiąs seksualinio kontakto, tiek lietimą priimančiam, kad jis nebūtų panaudotas, prieš savo norą, seksualiniam tikslui.

Ne tik verta, dažnai ir būtina, kad naudotume Dievo ir gamtos suteiktą lietimo ir jutimo dovaną žmogaus gerovei, nuotaikai ir sveikatai kelti, taip pat artinti žmogų prie žmogaus. Ypač tai reikalinga silpnesniajam.

ŠVENTYKLA

Kun. K.J. Ambrasas, SJ

Žmogui reikia religijos, o kiekvienai religijai reikia šventovės, kuri neapsieina be kunigų. Saliamono pastatytą ano meto garsiausią šventovę 586 m. prieš Kristų sugriovė Nabuchodonozaras. Antroji, atstatyta iš Babilono nelaisvės grįžusių žydų. Jėzaus lankytoji šventykla, dar didesnė negu anksčiau, buvo atstatyta karaliaus Erodo. Tatai buvo trečioji šventykla, kurią 70 m. po Kristaus lig pamatų sugriovė romėnai. Musulmonai toje vietoje pasistatė rūmus, o vėliau dar šiandien tebestovinčią Jeruzalėje Aksos mečetę. Taigi buvusios, tos garsiosios, psalmėmis apgiedotos, istorijų minimos Saliamono šventyklos nėra likę nė ženklo. Jos vietoje – mečetė.

Saliamono šventyklos prieangis, vidus, šventų Švenčiausioji ir kitos plano detalės buvo panašios į kanaaniečių šventyklą Asore ir Sirijoje Tel Tajinato Šventovę. Jeruzalės šventyklos sijoms ir apdailai buvo panaudotas kedras. Kai kurie egiptiečių ir asirų metraščiai giriasi šventyklomis, kur grindys išklotos sidabru, o sienos ir durys – auksu. Brangieji metalai jau seniai išgrobstyti. Kur ne kur telikę gabalėliai ir kitos nereikšmingos liekanos.

Erodas 20-29 m. prieš Kristų pradėjo sparčiai rengtis statyboms; sugabeno be galo daug medžiagų, sukvietė 10.000 darbininkų, 1000 kunigų išmokė apdailos darbų, kad galėtų išdabinti šventyklos vidų (jis per pusantrų metų buvo įrengtas, tuo tarpu išorė užtruko daugiau nei aštuonerius metus ir iš viso tebuvo užbaigta tiktati prokuratoriaus Albino laikais 62-64 m. t.y. prieš pat romėnų sunaikinimą). Mat pagal hebrajų įstatymus kitatikiai neturėjo teisės į šventyklos vidų įeiti. Erodo pastatytoji šventų Švenčiausioji vieta buvo panaši į Saliamono, tik praplėsta. Atsiradę trys portikai, į kurių vieną galėdavo įeiti ir stabmeldžiai, tik negalėdavo toliau žengti už akmeninės kolonados, nes graikų ir lotynų k. įrašai liudijo, jog nusižengusiems grėsė mirties bausmė. Pati žmoningiausia vieta – stabmeldžių atriumas, kur rinkdavosi ne tik ateiviai, pagonys, bet ir žydai pasiklausyti Įstatymo mokytojų, išgirsti naujienų, pasismalsauti. Toliau, palypėjus kelis laiptus, buvo dviejų dalių vidurinysis atriumas: vienas moterims, kitas – vyrams. Dar aukščiau – buvo kunigams skirtos patalpos, kur po atviru dangum stovėjo aukų altorius, o dar už kelių laiptų – šventų Švenčiausioji. Ši vieta su prieangiu buvo padalyta į dvi dalis. Priekinėje – šventojoje – su aukso altoriumi, stalu neraugintai duonai ir septynšake aukso žvakide. Tolimesniojoj – šventų Švenčiausioje – buvo pati švenčiausia žemės vieta, kur buvo laikoma Sandoros Skrynia, o kai ši buvo sunaikinta – tebuvo tamsi ir tuščia patalpa. Štai ką pamatė Pompėjus Didysis, 63 m. prieš Kristų įžengęs į šventų Švenčiausiąją vietą, nes čia tik Atsiteisimo (Kippuro) dieną įžengdavęs vyriausiasis kunigas padėti smilkytuvo ant trijų pirštų storio akmens. Tenai seniau stovėdavo Sandoros Skrynia.

– ***Viešpatie***, apšviesk mane, kad niekad Tavo namuose nesielgčiau nepadoriai savo kalbomis, dairymusi, blaškymusi maldos metu, nepagarba Švč. Sakramentui, per visas pamaldas, ypač per Mišias – mokyk mane tokios pagarbos, kurią Tau anuomet rodydavo žydai šventų Švenčiausioje vietoje, kuri dabar yra kiekvienoje bažnyčioje, nes KIEKVIENAME TABERNAKULYJE TU esi Pats per kiauras dienas ir naktis, o aš Tave taip retai aplankau ir pagerbiu – leisk man atsilygint už begalinę daugybę išniekinimų, įžeidimų, vagysčių, grobimų, nuo kurių taip dažnai kenčia mūsų bažnyčios.

KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS

Janina Lukoševičienė

Kiekvienas suprantame, kad kunigas – ypatingas žmogus, išsiskiriantis iš kitų tvirtu apsisprendimu skelbti Dievo žodį, tarnauti žmogui, bet svarbiausia – žmogus, išgirdęs Visagalio pašaukimą ir jį subrandinęs, aiškiai suvokęs, kad ne visiems skirtas šis gyvenimo kelias.

Nuo pat vaikystės prisimenu sekmadienines pamaldas mūsų mažytėje kaimo bažnytėlėje. Kaip smagu būdavo keliauti rasotais laukų takeliais iki pat ežero, o paskui, perėjus per lieptelį, patekti į šventorių, kur ūždavo susirinkę žmonės; skambėdavo varpai ir visi skubėdavo į Mišias. Dar ir dabar matau akyse reginį: dešinėje pusėje – tik vyrai, kairėje – tik moterys. O tas platus takas – tik kunigui, kuris man atrodydavo nežemiškas, išsiskiriantis iš visų mūsų, mirtingųjų. Pamaldžiai skambantys lotyniški žodžiai, žinomi tik jam, dar labiau suteikdavo paslaptingumo. Grįždavau pakylėta, užmiršusi kasdienybės rūpesčius.

Taip būdavo sekmadieniais. O paprastomis dienomis tais pačiais takais eidavau pro bažnyčią į mokyklą, o vėliau ir pro atidarytą karčiamą. Grįždama skubėdavau praeiti pro girtuoklių landynę, iš kurios, mano didžiausiai nuostabai ir nusivylimui, išsvirduliuodavo gerbiami kaimynai, pažįstami, o neretai... ir kunigas. Bet baisiausia būdavo tada, kai tėvelis grįždavo iš darbo ir, nukinkęs arklius, ramiai atsisėsdavo prie stalo ir su pikta nuoskauda pranešdavo; "Taigi, motin, gausiu 300 dienų atlaidų, nes radau griovy kunigėlį, šiaip taip įsikėliau į vežimą ir parvežiau klebonijon. Va, tau ir bažnyčia!". Mes visi pasijusdavome lyg botagu pertraukti. Šitie mano tėvo, paprasto kaimiečio, žodžiai turbūt geriausiai atskleidžia kunigo, kaip Dievo skelbėjo, esmę: juk labai dažnai žmonės savo tikėjimą sieja su kunigo asmeniu: doras, sąžiningas dvasininkas stiprina bažnyčios autoritetą, o silpnavalis griauna patį tikėjimą. Tai labai pavojinga visais laikais – ne tik sovietiniais, bet ir dabartiniais.

Koks turėtų būti šių dienų kunigas? Kunigas turėtų eiti kartu su tauta, tik, žinoma, jos priešakyje. Šių dienų dvasininkas negali apsiriboti bažnytiniais patarnavimais ir nuoširdžia malda.

Mes gyvename labai sudėtingą gyvenimą: dar neužgijusios Sausio 13-osios žaizdos, kai visa Lietuva gynė savo žemę, tikėjimą, lietuvišką žodį – Laisvę. Spiginant šalčiui, pučiant žvarbiam vėjui, Lietuvos žmonės tapo tikri tautos piliečiai, pajutę vienybės jėgą, patikrinę save, pamatę, kas stovi šalia ir kas taikosi iš pasalų. Praėjus keleriems metams, kai kurios smulkmenos pasimiršo, bet visi gerai atsimename, kad tomis dienomis iš atkakliausių žmonių tarpo nesitraukė kunigas Robertas Grigas. Jis, kaip ir daugelis pasiryžėlių, neišėjo iš Parlamento, drąsindamas kovotojus ir suteikdamas dvasinės ramybės. Kraupiausią sausio naktį "3 val. 26 min. kunigas R. Grigas kreipiasi į rūmuose esančius, jis suteikia jiems visuotinį nuodėmių atleidimą ir pakviečia atlikti išpažintį", – taip užrašyta tautos metraštyje "Lietuva. 1991 01 13". Ne veltui dabar, susitikdamas su moksleiviais, Seimo pirmininkas profesorius V. Landsbergis, pasakodamas apie Parlamento gynėjus, išryškina šių dienų jauno kunigo R. Grigo pilietinę poziciją.

Ar tai naujas pavyzdys dvasininkų gyvenime? Ne, mūsų tauta neužmiršo dvasios vadovų, kurie ir šių dienų lietuviams šviečia gyvais pavyzdžiais. Kai buvo sprendžiamas tautos likimas, ar liko nuošalyje žemaičių vyskupas, lie-

tuvių tautinio atgimimo pradininkas Motiejus Valančius, palaiminęs ne vieną kunigą, nuėjusį į sukilėlių būrį, rūpinęsis katorgininkais, saugojęs gimtąjį žodį, žadinęs savo žemaičius šviestis, pačiais juodžiausiais laikais blaivinęs Lietuvą? Ar tai ne tikrasis dvasininko pašaukimas? Ar tos vertybės jau paseno, jos dabar nebereikalingos?

Juk ir visiškai netolimoje praeityje kunigai gynė savo žmones nuo fizinio ir dvasinio sunaikinimo. Neseniai perskaičiau kunigo Juozo Zdebskio dienoraštį *Gyvenimas mąstymuose* – tai tikrai išskirtinis dvasios didvyris, sušvitęs ateizmo laikotarpiu, į agresyvumą atsakęs nuolankumu, į kerštą – gailestingumu, net kalinio likimą supratęs kaip Viešpaties paskirtą kryžių: "Be aukos gyvenimą užvaldo puikybė, kuri visada atima tikrąjį džiaugsmą ir dabar labiau verčia norų tenkinimo džiaugsmo". Anot ses. Loretos Teresės, "tai buvo žmogus toks, kaip mes visi: šį tvirtos valios, stiprių norų, didžių troškimų ir didelių aistrų žmogų kūrė nuolatinis kryptingas savęs ugdymas, remiamas tikėjimo ir egzistencinės vienovės su Dievu ir dvasiniu pasauliu". Turbūt kiekvienas suprantame, kad žmogaus vertė suvokiama sunkių išmėginimų dienomis, todėl vieni nueina į praeitį be pėdsakų, o kiti ir po šimtmečių lieka gyvi.

Mes dabar gyvename tuo laikotarpiu, kad dauguma vertina materialius dalykus, o humanistinės ir religinės vertybės lieka lyg antrarūšiai reiškiniai. Aiškiai suvokiame, kad ne visi jaunuoliai kuria šeimas, pasirengę vaikų auklėjimui, juk nemaža šeimų kankina girtavimas, barniai, skurdas, narkotikai – kenčia suaugę, bet labiausiai kenčia vaikai. Kai kuriuos baisius gyvenimo plyšius bando užkaišioti mokykla, bet ji taip pat nepajėgi. Visiškai teisus buvęs švietimo ministras Z. Zinkevičius teigdamas, jog ne visi mokytojai pasirengę auklėti mokinius krikščioniška dvasia, nes patys užaugo ir išsimokslino bedvasinėj sovietinėje mokykloje. Ir čia labai daug ką gali padaryti šių laikų kunigas.

Jau dabar nebeužtenka jaunam kunigui tik atlikti tiesiogines pareigas, bet iškyla būtina priedermė – belstis į žmogaus jausmus, kalbėti apie idealistinį pasaulį, vesti dvasingumo keliu.

Su kokia viltimi neseniai išgirdome, jog kuriamos pirmosios jėzuitų gimnazijos: iš pradžių vieni įtarinėjo, jog bus ruošiami būsimieji dvasininkai, kiti aiškino, jog priims išskirtinius vaikus, dabar visi pamatėme, kad jėzuitų gimnazija – tai tiesos ieškojimas, laisvės siekimas, gėrio skleidimas. Tose mokyklose nėra daug mokinių – lyg didelė šeima, kurios nariai vieni kitus pažįsta, iš tolo sveikinasi ir nuoširdžiai šypsosi, kur mokytojas gerbia mokinį, o šis pasitiki vyresniuoju.

Kaip teigia Kauno jėzuitų gimnazijos direktorius, "auklėtojų pareiga – padėti, kad niekam nebūtų pakerpami ar išsukami į aukštumas keliantys sparnai".

Kiek šiltų žodžių pasako Vilniaus jėzuitų gimnazijos auklėtiniai apie savo kapelioną Algimantą Gudaitį, spinduliuojantį taurumu ir meile, apie direktorių tėvą Antaną Gražulį, kuris rūpinasi, kad pati mokyklos aplinka drausmintų jaunuolį, pažadintų kilnius tikslus. O ir mokytojai, vadovaudamiesi jėzuitų pedagogika, gilinasi į žmogaus gyvenimo prasmę, visapusišką mokinio individualybę. Be abejo, dar ne visos nuostatos taip greitai įgyvendinamos, tačiau po slogios okupacinės priespaudos einama dvasingos mokyklos keliu. Jeigu mūsų Lietuvoje kurtųsi daugiau tokių mokyklų, kurių vadovai – kunigai, mokytojai, mokiniai, jų tėvai formuotų mylintį ir tarnaujantį kitiems žmogų!

Vis dažniau jaudinančių pasakojimų skaitome laikraščiuose ar išgirstame per radiją: tai šen, tai ten įkuriami vaikų globos ar šeimyniniai namai, kuriais rūpinasi parapijos kunigai. Žinoma, tai nėra tikrieji namai, bet paliktieji

nesijaučia benamiais, niekam nereikalingais, o stengiasi rūpintis ne tik savimi, bet ir kitais, – vėl atgimsta pagarba vyresniajam, įsižiebia gyvenimo viltis. Ir girdėdami apie tokias šių dienų kunigo kilnias pastangas, galime neabejoti, kad tuose namuose nelaimingieji patirs pirmąsias dvasingumo akimirkas, suvoks tikrąsias vertybes, apie kurias tikriausiai nebuvo girdėję jų gimdytojai.

Tokie gražūs pavyzdžiai gana retoki, nes nemaža kunigų dalis neturi galimybės rūpintis beglobiais, vadovauti mokyklai, o apsiriboja savo parapijiečių sielovada – čia ir išryškėja dvasininko asmenybė. Ar man, gyvenančiai sostinėje, tas pats, koks kunigas laikys mišias, klausys išpažinčių, palaimins išeinančius? Ne! Eidama į bažnyčią, aš tikiuosi išgirsti ne primityvų Evangelijos aiškinimą, bet gilesnį ir prasmingesnį jos suvokimą, laukiu, kad pamokslininko žodžiai kristų į sielą, kad kaskart pagalvočiau, jog kalbama man, apie mane.

Mes dažnai šnekame, kad Lietuva žengia į Europą, gal todėl ne vienoje bažnyčioje stengiamasi įvesti naujovių. Tai gerai, bet ar visada.

Žinau, kad bendra malda, susibūrus prie pat altoriaus, yra prasmingesnė, bet kaip dažnai aš ateinu į bažnyčią viena pati pasišnekėti su Dievu, apmąstyti savo dienas, padėkoti už sėkmes ar paprašyti pagalbos. Kartais aš užmirštu maldos žodžius, nes kalbuosi visa savimi, paskendusi savo mintyse. Tikriausiai ir kiti nuklysta nuo įprastinių apeigų, bet tai daroma nuoširdžiai, be išorinės pozos - jų malda tikra, išgyventa protu ir jausmais. Ir kaip nemalonu, pasibaigus Mišioms. Išgirsti kunigo priekaištus: vienas garsiai maldos nekalbėjome, antras nemokėjome į delnus paimti šventos Komunijos, trečias ne taip palinkėjome ramybės... Žmogus ateina į bažnyčią pamaldžiai nusiteikęs, o išeina prislėgtas, susierzinęs. Taip, modernios naujovės gerai, bet nereikia atmesti mūsų senųjų, prie kurių nuo pat mažens pripratę, kurios mums savos ir šventos. Juk kaip skaudu žiūrėti į grublėtas senuko rankas, į kurias dedama šv. Komunija, o tuo pat metu kunigas piktai bara, kad ne ta ranka ima ar ne taip pasisukęs. Kas tą akimirką dedasi žmogaus širdyje? Laimei, kad tokių "europietiškų" kunigų rečiau pasitaiko ir iš Dievo namų grįžti palaimingai pakylėtas. Taigi šių laikų kunigas turi būti geras psichologas, besielgiantis taip, kad bažnyčia vienodai atspindėtų ir senųjų, ir jaunųjų dvasinį pasaulį, kad visi pasijustų savi ir reikalingi, kad nekiltų kalbos, jog ši bažnyčia – jaunimui, o anoji – pagyvenusiems.

Suprantu, kad jaunam žmogui sunku pasiruošti išpažinčiai: jam nedrąsu pripažinti savo kaltes, todėl šią pareigą vis atidėlioja. O kaip būtų gera, jei žmogus galėtų ateiti pas kunigą pasikalbėti sunkią valandą, išpažinti nuodėmes, ne atsainiai išskaičiuoti nusikaltimus, bet nuoširdžiai dėl jų gailėtis, jaudintis – paprašyti dvasininką patarimo ar Dievo užtarimo. Kokia būtų prasminga ši išpažintis ir kaip palengvėtų nusidėjėliui, kuris akivaizdžiai pripažintų kunigo, kaip Dievo tarpininko, būtinybę. Įsivaizduoju, kaip žmonės veržtųsi bendrauti su viską suprantančiu, dėl visko besisielojančiu šių dienų kunigu, nes ir Šventajame Rašte parašyta, kad "kunigas imamas iš žmonių ir skiriamas atstovauti žmonėms pas Dievą. Jis sugeba užjausti nežinančius ir klystančius, nes ir pats yra apgaubtas silpnumo".

Apibendrinant norėtųsi pasakyti, kad šių dienų kunigas, laikydamasis Bažnyčios nuostatų, neturėtų likti abejingas gyvybiškai skaudžioms tautos problemoms ir ieškotų būdų, kaip laukiančiam ištiesti pagalbos ranką.

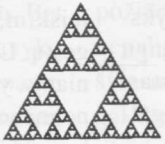

JAUNIMAS

KAIP VERTINTI PASITEISINIMĄ *NE MANO KIAULĖS, NE MANO PUPOS*

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

Rita Povilaitytė

Lietuvių liaudies išminties tik pavydėti galima, nes po šauniais posakiais slypi gili ir pamokanti mintis. Žinių iš jos pasisemti gali ne tik jaunoji karta, bet ir vyresnieji. Todėl pirmiau pamąstykime, kaip patys elgiamės, ir tik tada pulkim kitus auklėti.

Posakis "ne mano kiaulės, ne mano pupos" reiškia nesirūpinimą kitu žmogumi. Blogam poelgiui nėra pateisinimo, o čia, manau, kaip tik ir yra savanaudiškumo išraiška. Žmogų Dievas apdovanojo jausmais - didele brangenybe, kurios negali nei parduoti, nei nusipirkti. Bet tas žmogus, kuris bando teisintis šiuo posakiu, tikriausiai nesupranta jausmų vertės. Kai tavo draugui, artimam ar netgi visiškai nepažįstamam žmogui atsitinka nelaimė - žmogau, nelik abejingas. Juk kiekviename rusena gailesčio, užuojautos, supratimo ugnelė. Nereikia, kad ji degtų, užtenka žibėti, bet neleiskim jai užgesti, nes sudegę pelenai niekam nereikalingi... Jeigu šalia esančiam neatsuksi nugaros, o ištiesi ranką, jus sujungs skaisčiai šviečianti draugystės ugnis.

Negi iš tikrųjų man atsitikusi nelaimė – tai jau pasaulio pabaiga, o kaimyno sudegęs kluonas – ne mano kiaulės, ne mano pupos? Kai kuriems liežuvis neapsiverstų šitaip pasakyti, o kai kuriem tai ne tik mintyse, bet dažnai ir lūpose skambantys žodžiai. Tačiau mano nelaime niekas nesidomi, manęs neužjaučia – tai jau negerai: nirštame, pykstame, o patys elgiamės taip pat. Blogis bumerangu visada sugrįš atgal į ten, iš kur buvo paleistas. Todėl, prieš paleidžiant žodį žvirbliu, verta pagalvoti, kad jis gali jaučiu sugrįžti.

Manau, kad pirmiausia reikia stengtis neištarti šio posakio, o jeigu jį tektų išgirsti, tai, pavyzdžiui, man būtų labai skaudu. Jį pasakęs žmogus man taptų veidmainiu ir svetimu. Na, jeigu jau jis taip mano, tai verčiau tegul patyli, nes taip pasakyti gali tik egoistas. Nežinia, kodėl žmonės taip rūpinasi savimi, o kitus pamiršta. Tikriausiai jie mėgsta ir šį posakį: "po manęs – nors ir tvanas". Bet šie posakiai gyvenime nepadeda susirasti draugų, o dažniausiai atstumia ir tuos, kuriuos turėjai. Gyventi vienam kaip pirštui nesinori niekam. Geras draugas atstoja šimtus pažįstamų. Taigi ir vėl galima grįžti prie lietuvių liaudies - "tikrą draugą pažinsi nelaimėje". Pasistengti tapti geru draugu galime visi, tereikia ištiesti delną, ant kurio būtų lašelis gerumo, lašelis nuoširdumo, lašelis meilės. Iš mažų lašelių susideda lašas savęs. Kai nepagailėsi kitiems to, kas tau brangiausia, mainais gausi draugą ir tapsi daug laimingesnis nei buvai iki šiol.Nereikia būti abejingiems, pažvelgti vieniems į kitus, tada nereikės jokių pasiteisinimų apie "kiaules" ir "pupas". Mūsų vienų kitiems gerumas taurina ir puošia mūsų sielas. Visi tampame dvasingesni ir supratingesni, mums rūpi kitų nelaimės ir problemos. Kai visi ieškome geresnio sprendimo, nebus padėties be išeities!

Dažnai sakoma, kad tik jaunimas nemoka, kasdien vis labiau tampa egoistais. Deja, kad tai būtų tik jaunųjų problema... Apsidairykime, kiek suaugusiųjų, subrendusių vyrų bei moterų džiaugiasi ar lieka abejingi kitų rūpesčiams. Nesakau, kad reikia nertis iš kailio ir vaidinti užjaučiantį. Ne, nereikia vaidybos, užtenka ištarti nuoširdų paguodos žodį, pasiūlyti savo pagalba ar bent kartu patylėti. Tyloje lengviau bendrauti, nes žodžiai kartais būna visiškai bereikšmiai.

Na, o jei tau taip linksma dėl kito nelaimės – geriau nesirodyk jam akyse ir neskaudink verkiančios širdies. Verčiau jis teišgirsta vieną paguodos žodį ir nė vieno pašiepiančio ar skaudinančio. Gerbkime vieni kitus.

Jei tau sunku atsisakyti šio posakio, siūlau jį šiek tiek pratęsti: "Ne mano kiaulės, ne mano pupos, bet tu man labai rūpi". Nereikia, kad rūpėtų artimo turtas, reikia, kad rūpėtų jis pats. Tad neleiskim, kad širdies kertelėje meilės ugnelė užgestų. Lai ji dega ir skleidžia gėrį visiems aplinkiniams, ypač nelaimės ištiktiems. "Ne mano kiaulės, ne mano pupos, bet aš tau padėsiu - ištiesiu delną, kurio dalelė manęs".

KALBA

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

KATALIKŲ BAŽNYČIOS KALBOS REIKALAI

(Tęsinys)

Parengė Rita Urnėžiūtė

A. Pupkis. Svarbiausia išlaikyti vakarietiškojo kirčiavimo pagrindus, pačią sistemą. Daugiau ar mažiau variantų norminamajame žodyne – visai kitas klausimas, svarstytinas specialioje auditorijoje, kur, žinoma, atsižvelgtina į gerai kirčiuojančių praktikų nuomonę.

J. Klimavičius. Gal čia ir yra informacijos stoka. Jeigu kas reikalauja kirčiuoti palikuonį, tai yra pasenęs kirčiavimo variantas. Dabar norėčiau šį tą pasakyti dėl kitų konkrečių dalykų. Teologai kritikuoja *Dabartinės lietuvių kalbos žodyną*, bet sako, kad teologijos ar religijotyros žodyno – tokio, kuriame būtų galima rasti informacijos – jie negalį parašyti. Aš nežinau, kur reikia kalbėti apie tokius dalykus. Turbūt ten, kur išgirstų ausys tų, kurie daro sprendimus. O dėl *Dabartinės lietuvių kalbos žodyno*... Pirmas leidimas išėjo 1954 m. antras 1972 m., buvo kalbėta, kad trečias leidimas tą aštuoniolikos metų tarpą sumažins, bet jis išėjo 1993 m. Dabar, ko gero, po trečio leidimo irgi bus nemažas tarpas. Tai, žinoma, nenormalu.

Kad mums visiems būtų smagiau – ir kritikuojamiems, ir kritikuojantiems – reikia pripažinti, kad buvo žodyno redakcijoj žmonių, kurie norėjo įdėti kur kas daugiau žodžių, tarp jų ir tarptautinių. Bet taip buvo skaldomos galvos, kad šito nepavyko padaryti. Dabar sumanytas ir net įvardytas naujo tipo bendrinės lietuvių kalbos žodynas dar neturi savo koncepcijos, kuri būtų kur nors priimta, kokioj taryboj aprobuota, ir beveik nieko nėra padaryta. O jau 1998-ieji. Turim kalbėtis žinodami, kad to žodyno greit dar neturėsim, neturėsim nei tarptautinių žodžių žodyno. Tarptautinių žodžių reikšmių dabar ieškom ne savo, o vokiškuose ir lenkiškuose žodynuose. Tad reikalai liūdni.

Dabar dėl bendresnių dalykų. Manau, kad norint rezultatų, reikia pažinti padėtį ir galvoti apie kokią nors strategiją ir taktiką. Toks turbūt civilizacijos dėsnis: daugėja gėrio, daugėja ir blogio. Ir geros kalbos daugėja. Bet ir prastos daugėja. Tačiau vis dėlto yra labai negerų uodegų, kur nereikia nei *Dabartinės lietuvių kalbos Žodyno*, nei *Tarptautinių žodžių žodyno*, nei galų gale vidurinės mokyklos kurso, reikia tik noro arba pareigos. Kitas dėsnis – specialusis. Tas penkiasdešimt metų laikotarpis Katalikų Bažnyčios raštams buvo pragaištingas. Buvo padarytas didžiulis nuostolis ir tikėtis per dešimt metų ką nors pataisyti labai sunku. Bet vis tiek reikia galvoti, kuris kelias būtų vaisingiausias ir lengviausias. Jeigu manysim, kad yra toks viršutinis geros kalbos sluoksnis, tai vis viltis sietina su juo. Ar Bažnyčioj, ar mokykloj, ar visoj visuomenėj. Tai kaip šlakstytuvu šlakstyti – žemyn ir platyn, kiek tik tai pasiekia. Kad būtų kylama iš apačios į viršutinį sluoksnį, šito negalima tikėtis. Mes kartais labai įnirtingai kritikuojam kokių nors prastų leidinių kalbą, bet jie viduriniam sluoksniui didelio poveikio nedaro. Jie sukasi apatiniam sluoksny, o tas sluoksnis niekada nepakils iki vidurinio. Bendrinė kalba vis dėlto yra tik šviesuomenės kalba ir bent penkiasdešimt, o gal ir šimtus metų tiktai šitaip ir bus. Kad visa visuomenė kalbėtų bendrine kalba, nors švietimas ir yra visuotinis, niekada šitaip nebus.

Rašomoji Bažnyčios kalba, ypač kanoniniai tekstai, ir per tuos metus buvo gerai redaguojami, rūpestingai rengiami, kiek ten jų buvo išleidžiama, tiek, bet buvo padarytas nemažas darbas. Tačiau didelės paramos laukia vidurinis sluoksnis. Laukia gero pavyzdžio – ir pačios kalbos vartosenos, ir požiūrio į bendrinės kalbos reikalą. Tarmėmis mes negalima susišnekėti, be to, jau daugiau kaip pusė šviesuomenės iš vaikystės nebeturi tarmės, ateity gal dar mažiau turės. Mūsų bendravimo priemonė tiktai bendrinė kalba. Ir jeigu mes ją įstengsim

sukurti kuo geresnę, kuo vienalytiškesnę, tuo ir rezultatas bus geresnis.

Nemažas rūpestis man yra sakomosios kalbos padėtis Bažnyčioje. Kai pasiklausai kokio patarmiavimo, tai dar ne taip baisu. Bet kartais išgirstu ir pamoksluose, ir kitur tokių laikraštinių štampų! Tai irgi suprantama – žmogus sukasi toj pačioj visuomenėj, ir susisiekiančių indų dėsnis yra neišvengiamas.

V. Ališauskas. Norėčiau pabrėžti vieną savo mintį, kurią čia jau sakiau. Kalbininkai dar nėra padėję reikiamų pastangų, kad įsisavintų, nelietuviškai sakant, tą naują dabartinės kalbos sluoksnį – tiek Bažnyčios, tiek teologinės kalbos, tiek apskritai šiuolaikinės intelektualiosios kalbos. Lietuvoj per pastaruosius dešimt metų yra nuveiktas milžiniškas intelektualiosios kalbos dorojimo, lietuvių kalbos intelektualizacijos darbas. Tai daugelio leidyklų, tarp jų ir krikščioniškų, katalikiškų nuopelnas. Yra padaryta tikrai fantastiškų dalykų. Šitą laikotarpį galėtume prilyginti nebent kokiam Daukšos laikui, kai lietuvių kalba tapo rašomoji. Dabar yra tikras kalbos perversmas, ir aš nepastebiu, kad kalbininkai būtų šitai pajutę. Iš tikrųjų dabar lietuvių kalba pasidarė arba darosi tinkama išreikšti viskam, net sudėtingiausiems teologiniams ir filosofiniams dalykams. Kalbininkai šito tarsi nepastebi, galbūt jie baidosi, kad tekstai pernelyg sudėtingi ir viršija jų kompetencijos ribas. Reikėtų tiesiog bendrauti, klausti, kviestis, aptarti neaiškius dalykus. O kokios paniekos esu regėjęs tokiam darbui kaip vertimas! Pasirodo, vertimai nėra lietuvių kalbos faktas, reikšmę turį tik originaliai parašyti tekstai. Na, nebent Šv. Rašto vertimas dar šio to vertas, nes nuo senų laikų, iš tradicijos pripažįstamas. O visi didieji grožinės literatūros kūriniai ir filosofijos kūriniai – ne. Visa tai girdėdamas tiesiog stebiuosi. Tada aišku, kad kalbininkai negali nei bažnytinės kalbos doroti, nei įtraukti jos į savo kalbos aruodą. Tad svarbu ne tik tai, ką gali padaryti Bažnyčia, bet ir ką gali padaryti kalbininkai, kad paskui ar Bažnyčia, ar tikintieji, ar pamokslininkai, ar šiaip suinteresuoti žmonės galėtų semtis ir mokytis.

J. Klimavičius. Norėčiau pasakyti, kad to bendrinės kalbos žodyno aruodo išvis nėra. Turiu omeny kartoteką. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* yra parašytas be kartotekos! Nėra surinkta bendrinės kalbos žodžiai. Žodynas parašytas iš didžiojo žodyno kartotekos, trupučiuką parinkus papildymų, daugiausia iš terminijos. Pildė tą pirmąjį leidimą atskirų specialybių mokslininkai, terminologai, o toliau kiekvienam leidimui būdavo pasirenkama naujažodžių, ir viskas. Apie tai esu daug sykių kalbėjęs, bet nežinau, kada ta padėtis pasikeis. Dr. Gražvydas Kirvaitis yra pateikęs faktų iš užsienio vienatomių žodynų, tiktai, žinoma, daug didesnių. Specialiosios leksikos, terminų ten yra per 20 nuošimčių. Mūsų trečiajame leidime – 8,35. Ne kartą jau esu girdėjęs, kad į šitą leidimą esą per daug pridėta terminų. Iš tiesų visuomenės poreikis yra dar dvigubai jų turėti. Tad yra ir visuomenės nesupratimo, ir rengėjų nesupratimo, koks turėtų būti bendrinės kalbos žodynas, kokia jo leksikos atranka.

Dabar kalbininkai vis dėlto jau pradeda persiorientuoti. Kalbą šiuo metu 90, na gal 70 procentų kuria vertėjai. Arba gerai, arba prastai kuria. Kaip moka ir kaip jiems pasiseka. Turėtų būti gyvas ryšys su vertėjais – kad jie jaustų, jog jų darbu kalbininkai domisi, jų darbas nėra nepastebėtas. Esu skatinęs ir *Gimtąją kalbą* stengtis recenzuoti geras knygas. Tose gerose knygose yra geros intelektualiosios leksikos, bet yra ir pačių prasčiausių gramatikos klaidų. Bet redakcija džiaugiasi kiekviena pasiūlyta recenzija, ar bulvarinio romano, ar kokio laikraštėlio, o geresnių knygų recenzuoti, pasirodo, nėra kam.

V. Vitkauskas. Kad ir ką sakytume, kad ir kaip girtumės, dabar lietuvių kalbos padėtis yra prasta. Kaip tai atsitiko? Lietuvių kalba buvo triuškinama iš pagrindų, visiems tylint, ir daugeliui nebuvo galima šito pasakyti. Penkiolika metų visai nebuvo lietuvių kalbos aspirantūros. Mes nepasirengėm kadrų. Jei būtumėm pamėginę rinktis pavyzdžių žodynui iš religinės literatūros – būtume kažin kur atsidūrę. Į kartoteką daug kas yra nepatekę, ir Granauskas su Radzevičium nebuvo patekę. Dabar rašom viską. O Šv. Raštas mums visada buvo šventa knyga. Skaitėm, žiūrėjom, gėrėjomės Skvirecko kalba, sugrąžinom visus senuosius sutrumpinimus. Dabar iš visur pavyzdžius renkam,

viską žiūrim, bet visas žodyno tekstas jau parašytas, o riedančius ratus taisyti labai sunku. Tai bus papildymų tomuose įtraukta – keturis tomus turėsim. Dėl terminų žodyno. Vienas mūsų skyriaus žmogus ketina rašyti disertaciją šia tema. Jis yra specialiai tam reikalui baigęs katechetų mokyklą, rengęsis šiam darbui. Nėra taip sudėtinga. Tokį žodyną turėtų rengti patys specialistai, kunigai. Reikia išrinkti visus terminus iš geriausios literatūros, iš kun. Česlovo Kavaliausko raštų. Reikia dirbti.

O klaidų atsiranda ir dėl mūsų apsileidimo. Vyskupas negali pasirašyti knygos su klaidomis. Kai vyskupas pasirašo kokį leidinį, turi pasižiūrėti ir kalbos. Nemanau, kad *Naujojo Testamento egzegezę grupėms* pasirašiusio Kauno arkivyskupo yra prasta kalba. Klausausi jo pamokslų, gėriuosi kalbos gyvumu. Ir kitų pamokslininkų kalba ne tokia jau bloga. bet vėl – kiek kunigų buvo kalėjimuose. Ar jie ten kalbėjo idealia kalba? O dabar – galėtum ką nors dėl kalbos pasakyti, bet ir kunigai piktoki. Kaip visa visuomenė pikta, taip ir kunigai. Nesupykit, bet ir tam tikro apsileidimo tikrai yra. Juk čia nereikia didelių pastangų, reikia tik pasiskaityti mūsų klasikų raštų ar kalbos leidinių.

J. Boruta. Apie dvasininkų kalbą turėtų būti rašoma ne tik kalbos, bet ir Bažnyčios leidiniuose. Štai *Bažnyčios žiniose* galėtų būti koks nors kalbos skyrelis. Savo leidinuką – *Sėjėją* – turi ir tikybos mokytojai. Kalbininkų pastabos – mažyčiai straipsneliai, konkretūs patarimai – jiems taip pat labai praverstų. Tai turėtų būti nuolatinis darbas.

Norėčiau prisiminti porą pavyzdėlių, apie kuriuos šnekėjomės dar rengdamiesi šiam susitikimui. Bažnyčios žmones labai skaudina nepriklausomoj Lietuvoj vietoj kunigo ar dvasininko įsigalintis šventikas. Vėl svarbiausias tampa vaizdas, kurį mes nuolat televizijoj matom: kunigas tik šventina, vandeniu šlaksto. Tai tas pats modelis kaip ir sovietmečiu, kai kunigas buvo tik kulto apeigų atlikėjas.

Kita bėda – kai mes patys nežinom, kaip reikia sakyti ar versti. Anksčiau vartojom vienuolinį gyvenimą, dabar Bažnyčios teisinėj terminijoj vita consecrata būtų pašvęstas gyvenimas, o tai jau ne tas pat kas vienuolinis gyvenimas. Vienuolinis gyvenimas ne visuomet tinka, nes vienuolis privalo gyventi bendruomenėj. Dėl tokių dalykų irgi reikėtų platesnės diskusijos ir konsultacijų.

Daug sunkumų, kai prasideda vertimai iš vienos kalbos į kitą. Anglų kalba veikia mūsų kalbą, terminiją. O įdomiausia, kai tekstą iš lietuvių kalbos išverčia į anglų ir jis patenka į užsienį. Tada jau būna visokių nesusipratimų.

A. Pupkis. Dalis šių bėdų eina dar iš sovietmečio. Mes dar nesam nusikrapštę rusiško kalbos ir mąstymo mankurtiškumo, o jau mus ima slėgti angliškas. O dėl vyskupų pasirašomų leidinių – vis dėlto reikėtų jausti atsakomybę ne tik už turinį. Nemanau, kad vyskupas pats turi pulti ieškoti klaidų, bet juk galima pasidairyti šį darbą išmanančių žmonių. Prasta kalba parengtos knygos tikrai negalima leisti spausdinti.

(b.d)

MAŽUTĖ

Janina Degutytė

Tu - mažutė, tu telpi visa
Į Čiurlionio karalių delnus...
Tu – riekelė duonos kasdieninės
Ant pasaulio vaišių pilno stalo...

Tu ant gaublio – mažas lopinėlis,
Žalgirio šarvų plieninis žvynas.
Pirčiupio liepsnos ir kraujo ženklas.
Ežerų dangaus tyriausias lašas.

Žalias ratas ant pilkų arimų,
Spindulių lietus aikštės erdvėj.
Tu — ant gaublio – padūmavęs gintaras
Su pušies kvapu ir kraujo atšvaitu...

Tiktai mūsų meilėj – tu didžiulė.
Mūsų delnuose – tu nesudeginama.
Mūsų ilgesy – brangiausia pasaka.
Mūsų akyse tu – saulės kraštas.

TĖVYNĖJE

Paruošė Marija A. Jurkutė

NE VIEN KAVOS TIRŠČIUOSE SLYPI LEMTIS

Kalėdų nakties burtai gyvuoja jau daugelį amžių. Noras sužinoti, kas slepiasi už ateities skraistės, rusena ir šiandien. Dirstelėjimu į nežinią šiuolaikinis žmogus telkiasi ne kompiuterį. XX ir XXI amžių sandūroje, kaip ir prieš šimtą metų, iš po Kūčių staltiesės traukiami šiaudai, rodantys, ilgas ar trumpas, vingiuotas ar tiesus gyvenimas laukia. Rankom glėbiamos tvoros (arba radiatoriai...), kad viengungiai žinotų – suras savąją "puselę" kitais metais, ar teks dar palūkėti. Ir batelius merginos tebesvaido per petį – į namus atsigręš ar durų link, į anytos valdas teks iškeliauti, ar dar po mamos sparnu pasilepinti.

Populiariausi Kalėdų burtai nūnai yra su vašku ar kavos tirščiais. Patogiausia, nereikia iš anksto sukti galvos, kaip parsigabenti šiaudų, kur rasti tvorą. Žinovai tvirtina, kad būrimas vašku ar kavos tirščiais yra pakankamai informatyvus, tik reikia teisingai iššifruoti simbolius. Be painios ir miglotos simbolikos – laiptų, sūpuoklių, įvairių gyvūnų, figūrų – kurią galima įvairiai išsiaiškinti, yra keletas vienareikšmių simbolių.

Jei puodelio ar lėkštės dugne išvydote rožę, angelą, žvaigždę, skrynią, širdį, žinokite: laukia visa, ką gyvenimas begali skirti geriausio. Meilė ir pinigai, sveikata ir sėkmė. Tokie pat besąlygiškai gera linkintys ženklai yra skaitmenys "4", "6", "7" ir "10".

Tačiau nenusiminkite, jei vaškas ar kavos tirščiai parodys kitokius simbolius. Visą tiesą paprastai atskleidžia jų kombinacijos. Tarkim, skaičius "2" gali simbolizuoti ir priešybių kovą, ir sąjungą. Jei šalia dvejeto išvysite, tarkim, kryžių, šis dvejopai traktuojamas skaitmuo reikš anaiptol ne jūsų krachą nelygioje kovoje, o greičiausiai santuoką "iki grabo lentos".

Nepamirškite. tikroji burtų reikšmė slypi ne kavos puodelyje, o jūsų gyvenimo nuostatose. Jei iš ateities laukiate gražių ir šviesių dalykų, jūs tarsi "užkoduojate" jiems save. Ir kavos tirščiams lieka tik patvirtinti jūsų lūkesčius. Žvelkite į galimus likimo posūkius su šypsena, ir kelias vingiuos tik aukštyn! (*Kauno diena* Nr. 301)

GYVENTOJŲ MAŽĖJA

Statistikos departamento duomenimis, 1990-jų spalio pradžioje Lietuvoje gyveno 3 mln. 703,1 tūkst. žmonių – 874 žmonėmis mažiau negu metų pradžioje. Neigiamas buvo ir natūralus gyventojų prieauglis – šalyje gimė 34 žmonėmis mažiau nei mirė. Gyventojų skaičiaus mažėjimą lemia vien neigiama natūrali gyventojų kaita. Tik 11 rajonų daugiau žmonių gimė negu mirė. Per 9 mėnesius gimė 28.883 kūdikiai – 299 mažiau negu 1997-aisiais tuo pačiu laikotarpiu. Tačiau per 9 praėjusių metų mėnesius 115 žmonių mirė mažiau nei per tą patį užpraėjusių metų laikotarpį.

Sausio-rugsėjo mėnesiais susituokė 98 poromis mažiau ir išsituokė 667 poromis daugiau negu per tą patį praėjusių metų laikotarpį. (*Lietuvos aidas* Nr. 231)

ŠIS TAS NAUJESNIO APIE SKURDĄ

Jungtinės Tautos skelbia , kad besivystančioms šalims taikoma skurdo riba – vienas JAV doleris per dieną vienam gyventojui. Išsivysčiusioms pramoninėms valstybėms dažniausiai taikoma skurdo riba – 14 dolerių per dieną vienam gyventojui, o vidutinio išsivystymo valstybėms (kokia laikoma ir Lietuva) – 4 doleriai dienai.

Junginių Tautų duomenimis, skurdžias pajamas turi 1,3 milijardo žmonių. Vienas milijardas vartoja nekokybišką vandenį. 840 mln. badauja, 30 proc. planetos gyventojų gali tikėtis gyventi tik 40 metų.

Skurstančių yra net ir labiausiai išsivysčiusiose šalyse. Europos Sąjungos valstybėse 1990-1994 m. vykdyta skurdo tyrimo programa parodė, kad jose skursta beveik 50 mln. gyventojų.

Jungtinės Tautos savo pranešime apie žmogaus socialinę raidą konstatavo, kad Lietuvoje skursta ne pensininkai, o jaunos, auginančios du ir daugiau vaikų, šeimos.

1997 m. Lietuvoje dėl skurdo iš šeimų buvo paimta 462 vaikai (Vytauto Didžiojo universiteto duomenys).

Kiek žmonių Lietuvoje gyvena žemiau skurdo ribos, dar nelabai aišku, nes nesutariama, ką laikyti skurdo riba. Be to, Lietuvoje pajamos nuslepiamos ir egzistuoja skurdžiai "apsišaukėliai".

Keli skurdo nustatymo aspektai iš pasaulinės praktikos:

gerovė yra apdaras, kurį mes dėvime. Skurdas tą apdarą nuplėšia;

skurdas – žiauriausias žmogaus būties paneigimas;

skurdas panašus į nusikaltimą, nes jis neleidžia žmogui būti žmogumi. (*Lietuvos aidas* Nr. 59)

BLOGAI GYVENAME?! NEJUOKINKIT...

Gėlių salonas "Floros simfonija" tokio užsakymo per beveik 5 savo darbo metus dar neturėjo. Viena klientė (jos pavardės salono darbuotojai sakėsi nežinantys) užsisakė gigantišką puokštę iš 700 rausvų rožių.

Jonavos gatvėje iš "BMW" išlipo juodsidabrių lapių kailiniais pasidabinusi ponia. Į gėlių saloną ją atlydėjo du odinėm striukėm vilkintys vyrukai. "Man reikia įspūdingos puokštės", – paaiškino užsakovė. Ji sakėsi įsivaizduojanti, kad puokštė turėtų būti sukomponuota iš 1000 žiedų.

Tačiau tiek rožių "Floros simfonija" neturėjo. Salono darbuotojai užtikrino, kad ir 700 gėlių atrodys pakankamai efektingai. Buvo sutarta, kad įspūdingoji puokštė, kurios aukštis sieks pustrečio metro, kainuos iki 2,5 tūkstančio litų. Ponia paliko 500 litų užstatą.

Salono *Floros simfonija* darbuotojai 700 rožių puokštę komponavo apie 5 valandas, neįsivaizduodami, kaip klientė ja parsigabens. Tačiau jau pradžioje užsiminę jai, kad reikės specialaus transporto, buvo užtikrinti, kad čia jau jos problema.

Kas tokia yra juodsidabrių lapių kailiniais vilkinti dama, salono darbuotojai tvirtino nenutuokiantys. Ju teigimu, ši ponia ir anksčiau "Floros simfonijoje" yra užsisakiusi puokščių. Tačiau palyginti su pastaruoju pustrečio tūkstančio Lt. vertės užsakymu, ankstesnieji buvo ganėtinai kuklūs – "tik" po kokius 500 litų. (*Kauno dien*a Nr. 291)

TOLIAU TEIKIAMA HUMANITARINĖ PAGALBA KARALIAUČIUI

Karaliaučiuje gauta humanitarinės pagalbos, kurią Karaliaučiaus sričiai skyrė Lietuvos Vyriausybė, nauja siunta.

Šešias sunkiakrūviais automobiliais į srities centrą atvežta 40 tonų sūrio, 100 tūkst. skardinių sutirštinto pieno ir 100 tūkst. konservų dėžučių. Lietuvos konsulas Karaliaučiuje Jonas Voronavičius korespondentui sakė, kad iš viso Lietuva planuoja perduoti sričiai 220 tonų maisto produktų už 3,5 mln. litų.

Šią pagalbą planuojama paskirstyti viso regiono medicinos ir ikimokyklinėms įstaigoms. Anksčiau Lietuva neatlyginamai perdavė Karaliaučiaus sričiai vaistų už 1,5 mln litų. (*Lietuvos aidas* Nr. 239)

"AMERIKOS BALSO" LAIDŲ ĮRAŠAI — AKUMULIATORIAUS DĖŽĖJE PO ŽEME

Šilutiškis Juozas Kranauskas atkasė savo ilgai slėptą archyvą. Daugelį metų sunkvežimio akumuliatoriaus dėžėje po žeme buvo saugoti "Amerikos balso" laidų įrašai.

Juozas Kranauskas, buvęs Plechavičiaus armijos kovotojas, patekęs per karą į sovietų nelaisvę ir iš jos pabėgęs, vos tik atsiradus juostiniams magnetofonams, ėmė įrašinėti *Amerikos balso* laidas. Kaip prisimena šilutiškis, vyrai, susirinkę prie radijo imtuvo, klausydavosi "balsų", o pačias įdomiausias laidas, skirtas Vasario 16-ajai ar kokiai kitai Lietuvai reikšmingai progai, įrašydavo į magnetofono juostas. Kadangi sovietiniais laikais Juozas Kranauskas buvo "nepatikimas pilietis", nuolat prižiūrimas "organų", juostas su įrašais buvo priverstas slėpti.

20 atkastų magnetofono įrašų kasečių J. Kranauskas atidavė Šilutės apygardos išrinktam Seimo nariui Virginijui Martišauskui, tikėdamasis, jog šis įdomus archyvas sudomins ir Nacionalinio radijo vadovus bei muziejininkus. (*Lietuvos aidas* Nr. 245)

Šypsuliai

"Religiniai" anekdotai

Prieš keletą metų teko Vilniuje lankytis "Mažojoje studijoje". Tuometinis jos redaktorius, žinodamas, kad "Laiškuose lietuviams" yra populiarus juokų skyrius, pavadintas "Šypsuliais", prašė atsiųsti tokių anekdotų, kurie ką nors bendra turėtų su religija ar su dvasininkais. Tad jam vieną kitą tokį anekdotą nusiunčiau, bet dabar pagalvojau, kad daugeliui būtų įdomu surinkti tokius įvairiuose numeriuose buvusius anekdotus ir perspausdinti šiame *Šypsulių* skyriuje.

Redaktorius

⁂

Jaunas, dar neseniai įšventintas kunigėlis nuėjo pas pažįstamus kaimynus į svečius. Vakare penkerių metų mergytė, prieš eidama gulti, pabučiavo mamytę, tėvelį ir, priėjusi prie kunigėlio, norėjo ir jį pabučiuoti, bet kuklus kunigėlis sumišęs sako: "Palauk, mažyte, – kai būsi didesnė..."

⁂

Kartą šv. Petras pastebėjo, kad sugadinti dangaus vartai. Jis buvo tikras, kad tai velnių darbas. Tad paskambino Liuciferiui ir sako:

– Sugadinti dangaus vartai. Be abejo, tai jūsiškių darbas. Tad prašau tuoj ateiti ir juos sutaisyti, o jei ne, tai pasimatysime teisme!

– Cha, cha, cha, – nusikvatojo Liuciferis, – teisme tu nieko nelaimėsi, nes visi advokatai yra pas mus.

⁂

Vienoje Amerikos bažnyčioje buvo Mišios. Pakylėjimas. Suskamba varpelis vieną kartą... antrą... trečią... Staiga pasigirsta skardus mažos mergytės balsiukas: "Jesus, your phone is ringing!"

⁂

Klebonas aplankė pažįstamą moteriškę, gulinčią ligoninėje po gimdymo. Jis ligos priežasties nežinojo. Išeidamas ir norėdamas kaip nors moteriškę paguosti, jai sako:

– Nenusimink, aš esu taip pat sirgęs tokia liga, bet viskas gerai pasibaigė, dabar esu sveikas, kaip ridikas.

⁂

Romoje du jauni kunigėliai, civiliniais drabužiais apsirengę, ėjo pasivaikščioti po miestą. Sutinka juodu gražią merginą ir vienas sako:

– Ciao, bella! (Labas, gražuole!).

O ji šelmiškai atsako:

– Et cum spiritu tuo!

⁂

Kalifornijoje siautė gripo epidemija. Kartą protestantų kunigas bažnyčioje sakė pamokslą ir patarė, kaip nuo gripo apsisaugoti. Jis taip žmonėms aiškino:

– Norint apsisaugoti juo užsikrėtimo, reikia vengti tokių viešų vietų, kur susirenka daug žmonių. Verčiau ateikite čia, į pamaldas, juk žinote, kad čia niekad nebūna daug žmonių.

⁂

Viena "aukštos klasės" šeima pasikvietė vyskupą vakarienės. Šeimininkas, bijodamas, kad vyskupo nepapiktintų kai kurių ponių labai iškirptos suknelės, pradėjo atsiprašinėti.

– Nesirūpinkite, – atsakė vyskupas, – juk žinote, kad aš ilgai buvau misijonierius Afrikoje.

Tinginystė yra sielos priešas.

Šv. Benediktas

Nieko veikti yra didelė našta.

Boileau

Tinginiavimas – kvailių šventė.

Chesterfield

Tingėdamas pavirsi į nieką.

Diogenas

Trumpai

■ Šv. Baltramiejaus bažnyčią Užupyje, Vilniaus priemiestyje, kuri 50 m. buvo uždaryta, rugpjūčio 30 d. atšventino Vilniaus arkiv. A.J. Bačkis. Jos rektorius Jan Šutkiewica pranešė, kad čia šv. Mišios bus laikomos lietuvių, lenkų ir gudų kalbomis. Norima, kad ši bažnyčia taptų gudų bendruomenės širdimi.

■ 1998 m. rudenį benediktinių vienuolynas "Regina Pacis", įsteigtas 1957 m. Bedford, New Hampshire, likus tik dviem senyvo amžiaus vienuolėms seselėms, uždaromas. Abi seselės persikėlė į Lietuvą.

■ Lapkričio 21 d. Kražiuose buvo paminėta didelė šventė – 105 m. nuo kruvinųjų skerdynių rusų caro laikais. Iškilmėse dalyvavo keletas vyskupų.

■ Jau 8 m. Lietuva laisva, laisva ir spauda. Deja, katalikiški laikraščiai, periodiniai leidiniai vienas po kito užsidaro. 1998 m. vasarą užsidarė *Naujasis židinys – Aidai*, toks pat likimas gresia *XXI amžiui* ir kitiems. Katalikiškoji spauda laukia užsienio lietuvių prenumeratų ir paramos.

■ 1998 m. rugsėjo mėn. Šiluvos atlaiduose dalyvavo ir po pamokslą pasakė kard. Vincentas Sladkevičius ir Kauno arkiv. metropolitas Sigitas Tamkevičius. Taip pat dalyvavo du vyskupai iš užsienio.

■ Prel. Juozo Prunskio krikščioniškosios kultūros spaudos premija už 1997 m. paskirta Lietuvoje leidžiamam laikraščiui "XXI amžius". Vertinimo komisiją sudarė kun. D. Diškevičius, dr. Č. Masaitis ir ses. Margarita Bareikaitė.

■ Rugpjūčio 29 d. Nemunaityje vyko Vilkaviškio ir Kaišiadorių vyskupijų šv. Pranciškaus trečiojo ordino konferencija, kurioje apsilankė Kaišiadorių vysk. J. Matulaitis.

■ Spalio 16 d. sukako 20 m., kai Krokuvos ark. kardinolas Karolis Wojtyla buvo išrinktas popiežiumi. Ši data katalikų minima kaip popiežiaus diena, Vatikano valstybės šventė. Sukakties proga apaštališkasis nuncijus Lietuvai ark. Erwyn Josef Ender ir Vatikano radijas paskelbė keletą statistinių duomenų. Per 20 m. šis popiežius nukeliavo daugiau kilometrų negu visi 263 pirmtakai kartu paėmus. Jis atliko 84 pastoracines keliones už Italijos ribų, 135 – Italijoje; turėjo daugiau kaip 900 audiencijų su politikais; pasakė 3020 kalbų, nominavo 2800 vyskupų, palaimintaisiais paskelbė 745 Dievo tarnus, kanonizavo 276 palaimintuosius, paskelbė 12 enciklikų.

■ Popiežių Joną Paulių II sukakties proga pasveikino Lietuvos vadovai. Prez. Valdo Adamkaus laiške tarp kitko rašoma: "Jums sąžiningai liudijant ir aktyviai dalyvaujant, pasaulis išgyveno pačias netikėčiausias permainas, šaltojo karo baigtį, blogio imperijos griūtį". Seimo pirm. V. Landsbergis sveikinime išreiškė savo gilų susižavėjimą popiežiaus širdimi ir išmintimi, padėkojo už nepaprastai šiltą ir gelbstintį darbą Lietuvai.

■ Vilniaus arkikatedros bazilikos rūsiuose telkšo vanduo. Kultūros vertybių apsaugos departamentas sudarė komisiją, kuri įvertins arkikatedros požemių būklę ir pateiks pasiūlymų jai pagerinti. Katedros požemiuose yra palaidoti Karalius Aleksandras Jogailaitis, Elzbieta Žygimantienė, Barbora Radvilaitė, Vladislovas IV Vaza ir daug vyskupų. Ten rasta XV a. freska, laikoma seniausiu sieninės tapybos darbu Lietuvoje ir vertinama milijonais JAV dolerių.

■ Reformacijos, arba Bažnyčios atsinaujinimo, dieną ev. liuteronų Tėviškės parapija Čikagoje minėjo spalio 25 d. Minėjime paskaita skaitė Aušrelė Liulevičienė, buv. *Draugo* kultūrinio priedo redaktorė. Į reformaciją ji pažvelgė iš katalikiškojo požiūrio, rasdama daug teigiamų dalykų.

■ Popiežiškajame Grigaliaus universitete Romoje 1998-99 m. studijuoja 14 lietuvių, iš kurių septyni yra kunigai.

■ Dieviškosios Jėzaus Širdies seserų pranciškiečių kongregacijos įsteigėjos Lietuvoje Augustinos Onos Galdikaitės 100-sios gimimo metinės buvo paminėtos 1998 m. spalio 18 d. Kauno Prisikėlimo bažnyčioje. Ta proga aukotoms šv. Mišioms vadovavo Šiaulių vysk. E. Bartulis ir pasakė pamokslą. Šiuo metu kongregacijai priklauso 45 vienuolės. Daugiausia jų gyvena Kaune, dirba ligoninėse, senelių namuose, globoja jaunimą.

■ Romoje šiuo metu veikia 27 katalikiškos mokyklos, iš kurių 6 turi universiteto rangą: Grigaliaus (jėzuitų), Laterano, Tomo Akviniečio (domininkonų), Saleziečių, pop. Urbono ir šv. Kryžiaus (Opus Dei).

■ Salezietis kun. Pranas Gavėnas, daug metų darbavęsis išeivijoje, Brazilijoje, dabar Alytaus Marijos Krikščionių Pagalbos parapijos garbės klebonas, 1998 m. spalio 11 d. atšventė 80 m. gimimo sukaktį.

■ Kazimierietė ses. Rožė Marija Gylytė 1998 m. rugpjūčio 14 d. sulaukė 95 m. Būdama vienuole, ji mokytojavo daugelyje Čikagos liet. parapijų mokyklų (brighton Parko, Bridgeporto, Town of Lake) ir kurį laiką rytinėse valstijose.

■ Advento susikaupimą švč. M. Marijos Gimimo parapijoje Marquette Parke, Čikagoje gruodžio 11-13 d. vedė kun. Virginijus Vailentas, Vatikano radijo lietuviškų laidų direktorius.

■ Kuba oficialiai pripažino Kalėdų šventę, kuri buvo uždrausta 1969 m. 1997 m. Kuboje lankantis pop. Jonui Pauliui II, valdžia buvo leidusi švęsti tik vienkartines Kalėdas.

■ Lapkričio 15 d. vilniečiai gausiai susirinko į "Tautos kančių namus", buv. KGB rūmus. Čia Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos įrengtoje koplyčioje kun. A. Saulaitis SJ aukojo šv. Mišias už šiuose rūmuose ir kitur kentėjusius Lietuvos žmones.

■ Panevėžio vysk. J. Preikšas prašo paramos Kun. A. Lipniūno jaunimo kultūros centrui Panevėžyje. Tai įstaiga, kuri koordinuoja Panevėžio vyskupijos katalikiškąją veiklą, ruošia evangelizacijos dienas, Šv. Rašto kursus, platina religinę spaudą, rengia jaunimo vasaros stovyklas.

■ New Yorko mieste seniau veikė penkios lietuviškos parapijos. Dvi iš jų, Šv. Jurgio ir Angelų Karalienės, veikusios Brooklyne, jau uždarytos. Šiuo metu tebeveikia trys: Švč. M. Marijos Apreiškimo Brooklyne, Viešpaties Atsimainymo Maspeth, NY, ir Aušros Vartų pačiame New Yorko miesto centre – Manhattan.

■ Vilniaus arkiv. metropolitas Audrys J. Bačkis, susitikęs su vidaus reikalų ministru Stasiu Šedbaru, apsvarstė Bažnyčios ir laisvės atėmimo įstaigų bendradarbiavimą, pageidavo suaktyvinti Bažnyčios įdėjų skleidimą. Visose įkalinimo įstaigose yra kapelionai.

■ Kun. A. Saulaitis, gruodžio mėn. lankydamasis Čikagoje, dalyvavo Jaunimo centro tarybos posėdyje ir tikino, kad Jaunimo centru t. jėzuitai rūpinsis ir jo neparduos, kol jis bus lietuviams reikalingas.

■ Kun. Vytautas Bagdanavičius MIC, filosofas, rašytojas, redaktorius, dailininkas, 90-tojo gimtadienio proga buvo pagerbtas lietuviškosios visuomenės 1998 m. lapkričio 20 d. Jaunimo centre, Čiurlionio galerijoje, Čikagoje, o gruodžio 26 d. draugų ir giminių tarpe.

■ Prieš 10 m., 1989 m. lapkričio 19 d., Telšių vysk. A. Vaičius Kretingą grąžino pranciškonams. Jie susirinko iš pogrindžio, kur okupacijos metu, išsibarstę po visą Lietuvą, dirbo sielovados darbą. Dabar pagrindiniai pranciškonų tikslai yra tarnauti jaunimui, sudaryti sąlygas tam jaunimui liudyti savo tikėjimą viešai.

■ Kun. Vytautas Palubinskas, ilgalaikis Brooklyno Apreiškimo parapijos klebonas, pablogėjus sveikatai, atsisakė klebono pareigų, bet pasiliko rūpintis lietuvių sielovada. Į jo vietą paskirtas šalia esančios Mount Carmel parapijos klebonas msgr. Cassato.

■ Kauno arkiv. metropolitas Sigitas Tamkevičius tapo Lietuvos blaivybės draugijos "Baltų ainiai" vysk. M. Valančiaus literatūrinio konkurso 1998 m. laureatu. Arkivyskupas diplomu buvo įvertintas už pastarųjų metų pamokslus, pasakytus doros ir blaivybės temomis Kauno arkikatedroje ir kitose Lietuvos bažnyčiose. Savo pamokslais arkivyskupas siekia, kad jo klausantieji nepasuktų alkoholizmo keliu arba nuo alkoholizmo nusisuktų.

■ Pop. Jonas Paulius II Kalėdų vidurnaktį Šv. Petro bazilikoje aukojo šv. Mišias ir pasakė pamokslą. Kalėdų dieną savo kalboje "Urbi et Orbi" (miestui ir pasauliui) siuntė sveikinimus daugiau kaip penkiasdešmt kalbų, jų tarpe ir lietuvių. Gripo ligos varginamas popiežius atrodė labai pavargęs.

■ Kun. Bruno Markaitis SJ, kompozitorius, 1961-1967 m. lietuvių jėzuitų provincijolas, mirė 1998 m. gruodžio 23 d. vakare Honolulu, Havajuose, kur gyveno dešimt metų, paskutiniuosius keletą metų slaugos namuose. Jo kūnas buvo parskraidintas į Čikagą ir palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, jėzuitų skyriuje.

Juozas M.

PADĖKIME ATSTATYTI VILNIAUS KALVARIJAS

Vilniaus Kalvarijos buvo baigtos įkurti 1669 metais. Kryžiaus kelio koplyčios ir vartai buvo išdėstyti taip, kad topografiškai atitiko tą kančios kelią, kurį Jeruzalėje nuėjo Jėzus Kristus. Prie kiekvienos koplyčios buvo atvežta Jeruzalės žemės. Vilniaus Kalvarijų įkūrimas buvo padėka Dievui už krašto išvadavimą nuo žiaurios Maskvos kariaunos, net šešerius metus siautėjusios Lietuvos žemėje, pasižymėjusios ypatingu žiaurumu, plėšikavimais, žudynėmis, bažnyčių, vienuolynų ir kitų lietuviams brangių pastatų bei religinių ir kultūrinių vertybių niokojimu.

Beveik po trijų šimtų metų Lietuvą ištiko tokia pat baisi nelaimė, atėjusi iš tų pačių Rytų. Tik šį kartą okupacija užtruko ne šešerius, o pusę šimto metų. Kokią didžiulę fizinę ir dvasinę bei moralinę žalą toji okupacija padarė mūsų kraštui – visiems gerai žinoma. 1962 m. buvo susprogdintos beveik visos 35 Vilniaus Kalvarijų Kryžių Kelio stotys. Buvo padaryta viskas, kad tik neliktų jokio ženklo, jog čia jos stovėjo.

Gydant tautos kūnui ir jos dvasiai okupantų padarytas gilias žaizdas, būtina atkurti ir Vilniaus Kalvarijų Kryžius Kelią – gilaus dvasingumo šventovę bei barokinės architektūros paminklą, kuris kadaise sutraukdavo minias maldininkų ne tik iš visos Lietuvos, bet taip pat ir iš kaimyninių kraštų. Ši tradicija ir šiandieną gyva.

Jau kelinti metai kaupiamos aukos sunaikintoms koplyčioms atstatyti. Tačiau iki šiol už tas aukas pastatyti tik visi vartai ir penkios koplyčios. Dar dvi baigiamos statyti. O reikia atstatyti dar dešimt koplyčių, kurių vietos paženklintos vien įšmūrytais pamatais arba iš plytų ant žemės sudėtais kryžiais.

Būtų labai reikšminga, jeigu visos kryžiaus kelio koplyčios Vilniaus Kalvarijose būtų atstatytos iki jubiliejaus 2000-jų metų, tuo išreiškiant nuoširdžią padėką Viešpačiui Dievui už išklausymą visų mūsų maldų dėl mūsų tautos laisvės atgavimo ir Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo.

Mes, Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčios kunigai, parapijiečiai, pritariant Vilniaus arkivyskupijos kurijai, taip pat maldininkų vardu kreipiamės į Jus, brangūs išeivijos lietuviai, prašydami prisidėti prie mūsų parapijos globojamo Vilniaus Kalvarijų Kryžiaus Kelio visų koplyčių atstatymo. Visų aukotojų vardai bus įamžinti "Kryžiaus Kelio atstatytojų knygoje". Kasmet už visus aukotojus bus aukojamos šv. Mišios parapijos bažnyčioje.

Visus, kuriuos sudomins šis mūsų kreipimasis, ar norinčius gauti papildomos informacijos, pasiryžusius įnešti savo auką, prašome kreiptis laiškais tokiu adresu: 2021 Vilnius, Kalvarijų g. 225. Kun. Kęstutis Latoža arba, lankantis Vilniuje, betarpiškai į bažnyčios kleboną.

Mes viliamės, kad šis kreipimasis neliks be atgarsio ir Jūsų pritarimo, už tai Viešpats Dievas Jums atlygins.

Kun. dek. K. Latoža
Kalvarijų parapijos klebonas.

LAIŠKAI LIETUVIAMS–Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius – Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas–Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija – Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. Administratorė – Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636–1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata–20 dol., atskiras numeris–2 dol.